Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 285 | Łódź, Wtorek, 11 Grudnia 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ה' טבת תרצ"ה | № 285

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

בעקעמפען טעראר=אקטען

גרויסע דעבאטע אין פעלקער=ליגע=ראט וועגען טעראר=אקטען. — רעדעס פון מיג. בענעש און פוילישן דעלעגאט קאמארניצקי וועגן פויליש=טשעכישע בעציהונגען איז ענינים פון טעראר=אקטן. — פראנצ. פארשלאג צו בעקעמפן טעראר=אקטן. — נאך וועגן דער יוגאסלאווישער אנקלאגע

גענף, 10 (ספ. טעל.)

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון פעלקער-ליגע-ראט איז ווייטער בעטראכט געווארן די אנקלאגע פון יוגאסלאוויען. דער ערשטער האט גערעדט דער רומענישער דעלעגאט טיטולעסקא, וועלכער האט פאלעמיזירט מיט די אויספיהרונגען פון אונגארישן דעלעגאט און האט אונטערשטיצט די פארלאנגען פון יוגאסלאוויען.

נאך טיטולעסקא'ס רעדע האט גערעדט מיניסטער בענעש, וועלכער האט צוו. אנד. אויך גערעדט וועגן דער אוקראינישער עמיגראציע אין טשעכיען און האט זיך אפגעשטעלט וועגן די אוקראינישע טעראר-אקטען אין טשעכיען.

ער האט אויך געבראכט אייניגע אזעלכע פאקטען. די ערשטע אנקלאגע פון יאהר 1928 איז בנוגע דעם אטענטאט אויפן פוילישן קאנסול אין פראג, אויסגעפיהרט דורך אוקראינער, דער שולדיגער איז בעשטראפט געווארן. די פוילישע רעגירונג האט דאן אויסגעדריקט א דאנק דער טשעכישער רעגירונג.

אין יאהר 1934 זענען ארויסגעשיקט געווארען 15 עמיגראנטען פון טשעכיען, פאר מיטברויכען מיטן אזיל-רעכט, דאס איז געמיין געווארען אויפן פערלאנג פון פעראינטערעסירטען פוילישען באטשאפטער. פאר דער דאזיגער אינטערווענץ האט די טשעכישע פאליציי, ארעסטירט אנ'אינטערנאציאנאלען קוריער, וועלכער האט געהאט וויכטיגע פאליטישע דאקומענטען, שעדליכע פאר פוילענס אינטערעסען. מיניסטער בענעש האט דאן געפאדערט, אז די טשעכישע פאליציי, זאל וועגען דעם אנקניפען א קאנטאקט מיט דער פוילישער פאליציי, וועלכע זאל מיטארבייטען אין דער ארבייט. דער פוילישער באטשאפטער האט אויך דאן געדאנקט פאר בעזייטיגען די אוקראינישע טעראריסטישע אקטען.

צום סוף האט מיניסטער בענעש אויפמערקזאם געמאכט, אז די אוקראינישע טעראר אקציע איז אויך גערוענדעט געגען געוויסע טיילען פון טשעכיען, צוליב דעם אינטערעסירט דאס ביידע לענדער. די טשעכישע רעגירונג וועט זיין צופרירן צו געבען פוילען א סאטיספאקציע. פון זיין זייט האט בענעש צוגעזאגט פארצושטעלען דער פוילישער רעגירונג בעגרינדונגען אין גייסט פון פריינדשאפט און גוטע פערשטענדיגונג.

נאכדעם האט גענומען א ווארט דער פוילישער דעלעגאט קאמארניצקי, וועלכער האט ערקלערט: 1) מיניסטער בענעש האט אין זיין ערשטער רעדע דעם 7. דעצעמבער ערקלערט: „ווען א געוויסע שכנישע רעגירונג האט געווענדעט אונזער אויפמערקזאמקייט אויף אזא אדער אנדערען פאקט, האט זי קיינמאל נישט בעקומען קיין אפזאג".

איך ערקלער, אז די דיסקוסיע איבער דער טעמא ציהט זיך שוין זינט דעם יאהר 1919. פאר האן בעוויזען אז די פוילישע רעגירונג האט אנדערש אפגעשאצט די רעזולטאטען פון איהרע אינטערווענצען אין פראג.

די ארגומענטען וועגען א הומאניטארער טעטיגקייט מצד טשעכיען בנוגע עמיגראנטען אזיל און טעראר פראגען, זענען נישט קיין איבערצייגענדע. אין דער צייט ווען עס איז פארגעקומען דער מארד פון מיניסטער פיעראצקי האבען מיר בעקומען א געוויסע בעפרידיגונג. די פוילישע רעגירונג האט אויף יעדע בעקומענע בעפרידיגונג — געדאנקט דער טשעכישער רעגירונג. די דאזיגע דאנקען דארפען אבער נישט בעטראכט ווערען אין דעם גייסט, אז די פוילישע רעגירונג האלט דעם איצטיגען צושטאנד פאר בעפרידיגענד.

די פוילישע רעגירונג נעהמט אהן ספק אן מיט צופרידענהייט די ערקלערונג פון טשעכישען פארשטעהער, וועלכער האט צוגעזאגט מיטארבייט אין ענטגילטיגע מאמענטען.

ווייטער איז אויף דער זיצונג געפיהרט געווארען א דיסקוסיע וועגען יוגאסלאוויען'ס אנקלאגע און עס האבען גערעדט די פארשטעהער פון יוגאסלאוויען און אונגארן.

נאכדעם האט דער ראט איינשטימיג איבערגעגעבען דעם ענגלישן דעלעגאט עדען די פונקציע פון א בעריכטסאפגעבער און האט בעשטימט א נאכט זיצונג פון האלב 11 א זייגער.

גענף, 10 (ספ. טעל.)

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון פעלקערליגע ראט האט דער פארזיצער איבערגעגעבען, אז ער האט בעקומען פון מיניסטער לאוואל א מעמאראנדום, וועלכער ענטהאלט פארשלאגען פון דער פראנצויזישער רעגירונג ווי אזוי צו שאפען אנ'אינטערנאציאנאלע קאנווענץ צו בעקעמפען טעראר. אלע טעראר פערברעכער זאלען געשטעלט ווערען פאר אנ'אינטערנאציאנאלען טריבונאל.

ענגליש מיליטער אין סאאר-בריקען

לאנדאן 10 (ספ. טעל.)

די צייטונגען זענען מודיע, אז בקרוב וועלן געשיקט ווערען צוויי באטאליאנען ענגליש מיליטער קיין סאארבריקען.

אויך איטאליען שיקט אהין אנ'אפטיילונג פאנצער=אויטאמאבילען.

איבערגעגעבען דעם נאבעל שלום=פרייז

לאנדאן, 10 (ספ. טעל.)

אין שטאקהאלם האט מען נעכטען איבערגעגעבען דעם נאבעל שלום-פרייז די ענגלענדער ארטור הענדערסאן און נארמאן ענגעל.

הענדערסאן געפינט זיך אין שטאקהאלם און ענגעל וועט נישט קומען קיין שטאקהאלם אפנעמען דעם פרייז.

געשטארבען דער ענטדעקער פון טוטאנקאמענס קבר

לאנדאן, 10 (ספ. טעל.)

אין לאנדאן איז געשטארבען דער בעקאנטער ענגלישער זשורנאליסט האראלם מאין, וועלכער האט אנטיילגענומען אין דער עקספעדיציע פון לארד קארנערפאן, וועלכער האט מיט 10 יאהר צוריק ענטדעקט דעם קבר פון טוטאנקאמען.

אפלאנגען פון קיראוו-מארד

מאסקווע, 10. (ספ. טעל.)

„טאס"־אגענטור איז מודיע אז דער צענטראל־קאמיטעט פון ראטען־פארבאנד האט פארלענגערט דעם טערמין פון דער אויספארשונג וועגען קיראוו־מארד ביז דעם 20 דעצעמבער. דער דאזיגער בעשלוס איז אנגענומען געווארען אויפן פארשלאג פון פאלקס־קאמיסאר פאר איבערן־ענינים.

אלע יודישע אנגעשטעלטע ווערען ארויס-געשטויסען פון די פאסטענס

אנגעשטעלטע אין דייטשלאנד וועלען קענען זיין נאר מיטגלידער פון „ארבייטער=פראנט"

בערלין, 10 (יט"א טעלעגראפיש).

דער רייכספערבאנד פון דעטייל־סוחרים האט אפגעשלאסען אנ'אפמאך מיטן „ארבייטער־פראנט" לויט וועלכען אלע דעטאליסטען זענען זיך מתחייב צו בעשעפטיגען אנגעשטעלטע וואס זשאר'ען און פערטרעטער נאר פון „ארבייטער־פראנט", און אזוי ווי אין דעם ארבייטער־פראנט ווערען נישט אנגענומען קיין יודען, ווערען די יודישע אנגעשטעלטע איינגאנצען ארויסגעשטויסען פון די האנדעלס־פאסטענס.

הוי נפלה עטרת ראשנו!

אחרי מחלה כבדה וקצרה נקטף באבי ימיו בעלי, אבינו היקר והאהוב טוב לבריות

יצחק מאיר נייהויז נ"ע

בה"ר החסיד יהודה אלימלך ז"ל הכהן

בשנת החמשים וארבע לימי חייו.

ההלויה תהיה היום ביום ג' ה' לחודש טבת תרצ"ה בשעה 12 בצהרים מבית האבל נאוואמייסקא 30/32.

השרוים בצער עמוק **אשתו, בניו, בתו, אחיו, אחותיו, כלתו ונכדו.**

לר' לייבל שמולאוויטש ואחותו,

למות עליהם אביהם

ר' יעקב נ"ע

מביע בזה רגשי השתתפותו.

מענדיל יודקעוויטש.

חבל על דאבדין ולא משתכחין!

אחרי מחלה כבדה וממושכה נאסף אל עמיו בעלי, אבינו, זקננו וחותננו הישר באדם י"א וחסיד אחד משרידי דור הישן נ"ע

יצחק מאיר עדעלמאן

ב"ר משה אהרן ז"ל

(בעל בית חומה)

בשנת ששים ותשעה לימי חייו.

הלויתו למנוחת עולמים תהי, היום ביום ג' פ' ויגש ה' טבת תרצ"ה בשעה 12 בצהרים מבית האבל ברחוב צעגעלניאנא 41.

השרוים בצער עמוק אשתו, בניו, בנותיו, אחיו, חתניו ונכדיו.

גאך קורצע שווערע ליידען איז געשטארבען מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע און אונפערגעסליכע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער, שוועגערין און טאנטע נ"ע

פרימעט שוויענטארסקי

אשת ר' ישראל יצחק נ"י

(געבוירען זיסקינד)

אין עלטער פון 70 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט, דינסטאג, דעם 11. דעצעמבער 1934, 1 א זייגער בייטאג פון טרויער=הויז, פראנציסקאנער 9.

וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

הילף-אקציע פאר יודן אין פוילן

אויסעראָרדענטליכע קאָנפערענץ פון דער פעדעראציע פון פוילישע יודען אין אמעריקא. — פוילישער אמבאסאדאָר אין לאָנדאָן צוגעזאָגט מיטצוארבייטען מיט דער פעדעראציע פון פוילישע יודען לטובת דער אקציע

ניו-יאָרק, (יט"א) די פעדעראציע פון די פוילישע יודען אין אמעריקא האָט צונויפגערופען אויף דעם 6-טען יאנואר 1935 אנ׳אויסערארדענטליכע קאָנפערענץ וועגען פראָקלאמירען א הילפס-אקציע פאר די יודען אין פוילען. די קאָנפערענץ וועט פארקומען אין האָטעל „פענסילוואניא" אין ניו-יאָרק. אויף דער קאָנפערענץ וועט בעהאנדעלט ווערען די לאגע פון די יודען אין פוילען און עס וועט געוועהלט ווערען די לייטונג פון דער הילפס אקציע. צו דער קאָנפערענץ ווערט ערווארט א בעדייטענדע צאָהל דעלעגאַטען פון גאנץ אמעריקא.

לאָנדאָן, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער נייער פוילישער אמבאסאדאָר גראף ראטשינסקי, האָט אויפגענומען א דעלעגאציע פון דער פעדעראציע פון די פוילישע יודען אין ענגלאנד. דער אמבאסאדאָר האָט דער דעלעגאציע פערשפראָכען צו שטעהען אין קאָנטאקט און מיט צוהעלפען אין דער הילפס אקציע לטובת די יודען אין פוילען.

דער פרעזעס פון דער פעדעראַציע פון די פוילישע יודען אין ענגלאנד, וויליאם וואלף איז ארויסגעפאָהרען קיין פוילען.

ד"ר ווערנער סענאַטאָר וועגען די ווירטשאַפט־ליכע פערספעקטיווען אין ארץ־ישראל

ירושלים, (יט"א) דר. ווערנער סענאַטאָר, דער פערטרעטער פון די נישט־ציוניסטען אין דער עקזעקוטיווע פון דער יודישער אַגענץ, האָט דאָ געהאַלטען אַ רעפעראַט געווידמעט דער עקאָנאָמישער לאַגע פון א"י אין איצטיגען מאָמענט. דר. סענאַטאָר האָט זיך גענוי אָפּגעשטעלט אויף די סיבות פון וועלט קריזיס און איז דאַן איבערגעגאַנגען צו די א"י־פּראָבלעמען. דר. סענאַטאָר האָלט, אַז די „פּראָספּעריטי" וועט נאָך לאַנג דויערען אין א"י, עס איז זעהר וויכטיג לויט דער מיינונג פון דר. סענאַטאָר אַז די אינוועסטיציעס אין א"י ווערען געמאַכט נישט צוליב „אידעאַליסטישע טעמים", נאָר אויך צוליב דעם, וואָס זיי ברענגען גוטע פּראָפיטען. דער פאַקט, וואָס קאַפּיטאַליסטען אינוועסטירען געלד אין פּרדסים, וועלכע ברענגען אַ־יין פּראָפיטען ערשט נאָך דעם זעקסטען יאָהר קען דינען אַלס בעווייז פון אַ דויערנדער סטאַביליטעט פון דער עקאָנאָמישער לאַגע אין לאַנד.

עס איז נישטאָ קיין געפאַהר, אויב אפילו די אָראַנזשען־פּראָדוקציע וועט דערגרייכען אין די נאָ־הענטסטע יאָהרען ביז אַ סכום פון צוואַנציג מיליאָן קאַסטענס, ווייל אין משך פון דער צייט וועט אויך אויסוואַקסען דער יודישער ישוב אין א"י, וועלכער איז אַ גוטער קאָנסומענט פון דער דאָזיגער פּראָדוקציע.

דר. סענאַטאָר זעהט אויך נישט קיין געפאַהר אין די גרויסע אינוועסטיציעס, וואָס ווערען געמאַכט אין דער בוי־אינדוסטריע. אַ גרויסע שטערונג זעהט אָבער דר. סענאַטאָר אין דער שפּעקולאַציע, וועלכע האָט זיך איצט צופלאַקערט אין לאַנד און אין דעם הויכען אַרבייטס־לוין, וואָס איז געקומען אַלס רעזולטאַט פון דער שפּעקולאַציע. דר. סענאַטאָר האַלט, אַז אַ מאַסען־אימיגראַציע קיין א"י וואָלט געווען גאָר אַ ברכה פאַרן לאַנד און אויב עס וואָלט אפילו געקומען אַ שטיקעל אַרבייטסלאָזיגקייט — וואָלט זי אָבער — לויט זיין מיינונג — בלויז סטאַביליזירט די עקאָנאָמישע לאַגע פון א"י.

אקציע פאר דעם „קעניג אלעקסאנדער וואלד" אין א"י

בעלגראַד, (יט"א). אין פערשטענדיגונג מיט דער רעגענטשאַפט אין בעלגראַד האָט די קרן־קימת צענטראַלע אין יוגאָסלאַוויען צוגעטרעטען צו אַן אַקציע פאַר אַ „קעניג אַלעקסאַנדער וואַלד" אין א"י, אויף דעם באָדען פון דעם יודישען נאַציאָנאַל־פאָנד נישט ווייט פון דעם „קעניג פּעטער וואַלד" ביי נצירות.

די אַקציע פאַר דעם דאָזיגען דענקמאָל פון טראַגיש־אומגעקומענעם קעניג ווערט געפיהרט צווישען די יודען אין גאַנץ־יוגאָסלאַוויען.

איבערגעגעבן דעם סאוויעטישן מיליטערישן טריבונאל 37 ווייסגווארדיסטען

מאָסקווע, 10. (ספּ. טעל.)

„טאַס"־אַגענטור איז מודיע, אַז דעם 10 ה.ח. זענען איבערגעגעבען געוואָרען דעם העכסטען מיליטערישען ראַטען־געריכט 37 ווייס־גוואַרדיסטען וועלכע זענען לעצטענס אַרעסטירט געוואָרען ווערענדיג בעשולדיגט אין צוגרייטען טעראָר־אַקטען געגען דער אוקראַאינישער סאָוויעטישער רעפּובליק.

אויטא-קאמוניקאציע קאנקורירט שטארק מיט די אייזנבאהנען אין א"י

ירושלים, (יט"א) פופציג וואַגאָנען מיט סחורות פלעגען טעגליך אָנקומען קיין ירושלים, לעצטענס אָבער האָט זיך די צאָהל וואַגאָנען פערקלענערט אויף דרייסיג טעגליך. די ירידה איז געקומען צוליב דעם, וואָס די לאַסט־אויטאָס האָבען אָנגעהויבען שטאַרק צו קאָנקורירען מיט דער באַהן, ווי אויך צוליב די שוועריגקייטען וואָס די סוחרים האָבען ביים איבערשיקען זייערע סחורות מיט דער באַהן, די לאַסט־אויטאָס זענען אַזוי פערוואָרפען מיט אַרבייט, אַז זיי אַרבייטען 24 שעה אין מעת לעת.

אפמאך צווישען ענגלאנד און איטאליען וועגען אעראפלאנען

לאָנדאָן, 10 (פּס. טעל.)

„מאָרנינג פּאָסט" איז מודיע, אַז אין רוים איז אונטערגעשריבען געוואָרען אַנ׳אָבמאַך צווישען ענגלאַנד און איטאַליען וועגען ענגלישע אעראָפּלאַנען, וועלכע פליהען אַדורך די איטאַליענישע טעריטאָריע און איטאַליענישע אעראָפּלאַנען, וועלכע פליהען אַדורך די ענגלישע טעריטאָריע. דער דאָזיגער אָבמאַך פערקירצט דעם וועג פון דער פליה קאָמוניקאַציע צווישען ענגלאַנד און די ענגלישע קאָלאָניעס.

מגפה פון שפעקולאציע שטערט די אנטוויקלונג פון גרינסען-ווירטשאפטען אין ארץ-ישראל

תל־אביב, (יט"א). „מיר האָבען וועניג גרינסען פאַר אונזער מאַרק" איז איצט די אַלגעמיינע בעהויפּטונג פון אַלע גרינס־הענדלער אין א"י. דער ישוב וואַקסט. די באַפראַגען אויף גרינס וואַקסען. די פּרייזען זענען גוטע, אָבער עס איז נישטאָ ווער זאָל די גרינסען זייען און פלאַנצען. סיריען און עגיפּטען שיקען אַריין גרויסע קוואַנטומס און די יודישע אַגריקולטור פערגרעסערט נישט איהר גרינס פּראָדוקציע. אין דער געגענד פון תל־אביב זענען פאַראַן פיל פלעצער, וועלכע זענען גוט צוגעפּאַסט פאַר גרינסען, אָבער די שפּעקולאַציע איז אין דער געגענד אַזוי גרויס, דאָס עס לוינט זיך נישט עפּעס צו טון אויף דעם באָדען.

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל-גאַס 19, טעל. 125-17
נעמט אָן פון 1—2 און פון 4—6 נאָכמ.

פאַר גאלד,
בריליאַנטען
בּיזשוטעריע
און לאָמבארד-קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
איזידאָר פיאלקא
פּיעטריקאווער 7.

Dr.
Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02
נעהמט אָן אין הויט- און ווענערישע
קראַנקהייטען, מענער-שוועכע
נעמט אָן פון 8—12 בייטאָג און פון 4—9 אָווענד

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווא 28, טעל. 201-93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג.
סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ-אַנאַליזען
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—8 אָוועגד

TORGSIN
מאָסקווע. קוזניעצקי-מאָסט
МОСКВА
ВСЕСОЮЗНОЕ ОБЪЕДИНЕНИЕ ПО ТОРГОВЛЕ С ИНОСТРАНЦАМИ «ТОРГСИН»

„Torgsin" בעזיצט אין אַלע שטעדט פון ז.ס.ס.ר. א בעדייטענדע נעץ פון מאַגאַזינען, וואָס זענען פערזעהען מיט די העכסטע סאָרטען פון אַלערליי עקספּאָרט און אימפּאָרט-סחורות. פון די מאַגאַזינען „Torgsin" קען געניסען יעדער אויסלענדער אָפּנעמער פון אנ׳אנווייזונג פון אויסלאַנד.

געלד-אָנווייזונגען אויף „Torgsin" פאַר קרובים און פריינד, וועלכע וואוינען אין ז.ס.ס.ר. נעהמען אָן: „באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ", „פּאָווששעכני באַנק קרעדיטאָווי" א.ג. נעז. „היאַס" און איהרע אָבטיילונגען, „פּאָווששעכני באַנק זוויאָנזקאָווי", „באַנק זשעכאָדני", און די אָבטיילונג פון דרעזדענער באַנק אין דאַנציג. פירמעס: „ביוראָ פּאָסילעק", נאָוואָגראָדזקאַ 39, „געבר. פּאַקולסקי בראַצקאַ 22 אין וואַרשע.

וואָרט-בריף נעהמען אָן אַלע פּאָסט-אַמטען אין פוילען. די פּרייזען אין „טאָרגסין" זענען קלענערע פון אויסלענדישע.

אינפאָרמאַציעס ערטיילט די האַנדעלס-פערטרעטונג פון ז.ס.ס.ר. אין פוילען, וואַרשע קאַשיקאָווע 4, טעל. 9-58-33 און אויך די נעז. „Hias", וואַרשע, פּל. גזשיבאָווסקי 10 טעל. 2-75-63.
11/XII—34. 4.

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פּיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221 72
נעהמט אָן שטענדיגע אויגען-קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אָוועגד.

אויערען, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 11—1 און פון 5—8 אָוונט.

לעכער אויף דער מאַשין
ווערען אָנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נאָרדמאַן, שרודמיעסקאַ 8

אַ הערצליכען מזל-טוב
ווינש איך דעם ה׳
פּינחס גוטנער און פרוי
צו דער פערלאָבונג פון זייער טאָכטער
פרל. טאָבע פּערל
מיט הערן לוזער לעווקאָוויטש
און ווינש צו האָבען פיל נחת און פרייד
און דאָס יונגע פּאָר אַ גליקליכע צוקונפט
אברהם בלאַכמאַן.

וויכטיג
פאַר פּאָליסען-אינהאַבער!
אַלע פּאָליסען, וועלכע זענען געמאַכט געוואָרען אויף געוועהנליכע דאָלאַרען, און זענען יעצט געוואָרען איבערגערעכענט אויף 5,40 זל. קאָנט איהר דעם דיפערענץ פון 3,50 זל. צוריק געווינען, ווען איהר וועט זיך ווענדען דירעקט לאָדז, קאָפּערניקאַ נומער 4, וו. 26, טעל. 203-94. פאַר נייע פערזיכערונגען קען מען צאָהלען מיט דער פּאָזשיטשקאַ נאַראָדאָווא.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
שערפּלער 37 (בענעדיקטאַ) 6.
נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

וויכטיג פאַר אינדוסטריעלער, סוחרים און באַנקען!
האַנדעלס-ביכער, בעקאַנט מיט זייער ערשטקלאַסיגער קוואַליטעט און אויספירונג פון אַלערליי גרויסען און ספּעציעלע שמאַטען, קאַרטאָטעקען, קאָלעקציעס, קאָלירטע קאַרטען פאַר אַלע צווייגען פון דער אינדוסטריע,
עמפּפעהלט:
Fabryka ksiąg handlowych i kolekcji
Ch. D. Szymszewicz, Łódź,
ul. Piotrkowska 26, tel. 133-86.
קאָנקורענץ-פּרייזען!

סענסאַציע, געדענקט די אדרעס!
קליידער, אַנצוגען, פּאַלטאָס, סוועטערס
ווי אויך פוטער און וועש
וואַשט, רייניגט כעמיש און פאַרבט
רעעל און צו קאָנקורענץ-פּרייזען
די בעוואוסטע יודישע כעמישע
וועשעריי און פאַרבעריי
„עריקא"
מליבאַרסקאַ 2, (ביים רוג בושעושינער)
אונזערע פּרייזען: פון 4 זל. אַנ׳אַנצוג, פון 1,50 זל. אַ קלייד, פון 75 גר. אַ סוועטער, אַ ווינטער-פּאַלטען פון 4 זל. אַנ׳אויבערהעמד 50 גר. אַ קאָלנער 15 גר.

Dr. med.
Haltrecht
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און געשלעכטס קראַנקהייטען
פּיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8—11 פריה און פון 1³⁰—2³⁰ מיטאָג און פון 5—9 אָוועגד.
זונטאָג פון 10—1 בטאָג.
אַלע אַרט אַנאַליזען.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזן!
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרט-זאַל.

די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פּאַלטענס און אַנציגער
פון די בעסטע בּיליצער און טאָמאַשאָווער סחורות, די מאָדערנסטע מוסטערן, אין אַ גרויסען אויסוואַהל, בעקומט מען נאָר ביי
R. Szcześliwy
לאָדז, 5 באָוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09
געדענקט, פּראַנט 2 שטאָק.
געדענקט פּראַנט 2 שטאָק.
געדענקט פּראַנט 2 שטאָק.

אָטוואָצק — 7.50 זל. טעגליך
קלימאַטישע וואַלד-סטאַציע
Sanatorjum
D-ra med. W. PRZYGODY
לונגען - אָפּטיילונג: ס׳ווערען געהיילט לונגען-קראַנקע לויט די נייעסטע מעטאָדען.
כירורגישע אָפּטיילונג: ווערען געמאַכט: אָדמע, איבערברעכונג פון פּראָוואָקסונגען, דורכשניידען פון׳ם נערוו א. ז. וו.
ספּעציעלער פּאַוויליאָן: ריטשאַלט-פּרייזען צוגעפּאַסט צו דער איצטיגער קריזיס-צייט נעמען אָרום: פולע אויסהאַלטונג, מעדיצין, אויפּוכט, רענטגען, אַנאַליזען א"א
כשר׳ע קיך! געשמאַקע כשר׳ע קיך. כשר׳ע קיך!
פאַר רעקאָנוואַלעסצענטען זאָרגפעליגע אויפזיכט.

Dr.
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגען- און האַרץ-קראַנקה.
וואוינט יעצט פּיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אָוו.

Dr. J. Lubicz
כירורג און אָרטאָפּעד
פּאָלודניאָווא 9
טעל. 183-17
צוריקגעקעהרט

זיכערן דעם שלום אין אייראפא

ליטווינאוו וועגן דער פארשטענדיגונג מיט פראנקרייך

ר ז׳ י ם. 10. (ספ. טעל.)

דער סאוויעטישער אויסערן־מיניסטער ליטווינאוו האט אין א געשפרעך מיטן קארעספאנדענט פון דער סאוויעטישער טעלעגראף־אגענטור „טאס", ערקלערט, אז די באר וואס אונטערגעשריבענע פארשטענדיגונג אין גענף צווישן פראנקרייך און ראטען־פארבאנד, ענטהאלט קודם כל א באווייז פון דער האפטיגקייט און פון א נישט־געענדערטן קורס וואס איז אונטערגעשריבן געווארן דורך פראנקרייך און ראטענפארבאנד בנוגע דעם דערפרידן וועלט־שלום.

די דאזיגע פארשטענדיגונג טראגט אין זיך א נישט געבראכענעם ווילן פון ביידע רעגירונגען זיין צו באמיהען צו רעאליזירן דעם מזרח־פאקט וועלכען זיי בעטראכטן אלס פאקטאר פון א יסוד, אויף וועלכען עס זאל געבויט ווערן די סטאביליזאציע פון אייראפעאישן שלום, צום סוף האט ליטווינאוו פערזיכערט, אז די פארשטענדיגונג וואס איז אפגעשלאסן געווארן צווישן די ביידע לענדער, וועט נישט אין קיין שום פאל נישט געווענדעט זיין געגען די אינטערעסן פון די אנדערע לענדער, אויף וויפיל עס וועט ווערן אויסגעשלאסן אגרעסיע־כוונות פון די אינטערעסן פון די אנדערע לענדער. די סאוויעטן האבן אויך נישט אויפגעהערט צו דערהאלטן די פעסטע און אלזייטיגע בעציהונגען מיט דייטשלאנד.

רעגיסטראציע פון מיטעלע און קליין־אינדוסטריע־אונטערנעמונגען

וואַרשע, (יט״א) אין הסכם מיטן אינדוסטריע־געזעץ זענען מחויב צו רעגיסטרירן זיך ביי דער אינדוסטריע־מאכט די האנדווערקער און קליין־אינדוסטריע־פאבען, וועלכע דארפן נישט בעזיצן קיין האנדווערקער־קארטען, למשל, אויסארבייטונג פון לעדערנע ביטלען, וועש־פאבריקען, טריקאטאזש־פאבריקען א.א.וו.

די פאראינטערעסירטע אייגנטימער פון די דערמאהנטע אונטערנעהמונגען דארפן תיכף זיך ווענדען אין ביורא פון צענטראלן יודישן האנדווערקער־פארבאנד (ביעלאנסקיע 7) כדי אויסצומיידן א שטראף פאר נישט רעגיסטרירן זיך.

יודען־העצע אין סאאר

נאצי׳ס שטעלן זיך נישט אפ אפילו פאר פאגראם־דראהונגען

סאַארבריקען, (יט״א). א שטארקן רושם האט אין סאאר־געביט געמאכט דער פאקט, דאס פערמאס־קירטע נאצי׳ס האבן, בענוצענדיג זיך מיט פערשידענע שפיצלעך בעוויזן אפצוקויפן דאס ענטשידען, דעמאקראטישע וואכענבלאט „נעסטלאנד" וואס האט געשטיצט דעם „סטאטוס קווא" און האבן פערוואנדלט די צייטונג אין א נאצי־ארגאן, אזוי ווי די לעזערשאפט האט זיך אפגעקעהרט פון דער צייטונג, איז דער פערלאג אויסגעשטעלט געווארן אויף ליצי־טאציע. דער איינציגער בומער פון היטלעריזירטן „וועסטלאנד" וואס איז ערשינען און איז פול מיט ווילדער יודען־העצע, וואס שטעלט זיך נישט אפ אפילו פאר פאגראם־דראהונגען. די צייטונג האט פערעפענטליכט א ליסטע פון אנהענגער פון סטאטוס־קווא, אויסרעכענענדיג דערביי מעהרסטענס יודישע נעמען. די צייטונג האט דערביי געגעבן צו פערשטעהן, אז אין פאל פון א צוריק־איינגלידערונג פון סאאר־געביט אין דייטשלאנד, וועלן די דאזיגע פערזאנען שוין מעהר נישט קאנען לעבען „אהן געפאהר אין סאאר־געביט".

אזוי ארום פיהלט שוין די יודישע מינדערהייט אין סאאר דעם פארגעשמאק פון די הערשאפט־מעטאָדען לויט דעם גוט־בעקאנטען שטרייכער־מוסטער.

הבטחות פון דאנציגער סענאט זענען אהן ממשות׳דיגער בעדייטונג

דאַנציג, (יט״א). דער פוילישער דאנציגער פארט־אפמאך וועלכער איז די טעג פערלענגערט געוואָרען אויף א יאהר צייט, ענטהאלט א בעזונדערע קלאוזול וואס איז נוגע די יודען אין דאנציג, די קלאוזול לויטעט אז די יודישע סוחרים געניסן פון פוילע־ פרייהייט ביים אויסאיבען זייער געשעפטליכער טעטיגקייט אין דאנציג און אז דער סענאט וועט שטעהן אויף דער וואך דאס די דאזיגע פרייהייט זאל נישט בעגרענעצט ווערן.

אורטיילענדיג לויט די בירזאיצטיגע ערפאהרונגען, איז אָבער קוים צו גלויבען אז נאך דער פערלענגערונג פון אפמאך זאל די דערמאהנטע קלאוזול ווערן ווירקזאמער.

וואס האט זרבבל געזעהן אין א״י

(ספעציעלער אינטערוויו)

וואַרשע, (יט״א). די טעג איז קיין ווארשע צוריקגעקומען דער פיהרער פון די ליבקע פועלי ציון ה׳ זרבבל, וועלכער האט פערבראכט דריטהאלבען חדשים אין א״י. ה׳ זרבבל האט זיך אויך געטראפען מיט די פיהרער פון ועד־הלאומי און דער יודישער אגענץ אין די ענינים פון איינוואנדערונג, סערטיפיקאטן און בירגערשאפט און ספעציעל מיטן ועד הפועל פון דער הסתדרות וועגן די פראבלעמען פון דער א״י־אקציע צווישן יודישע ארבייטער אין חוץ לארץ. אין א געשפרעך מיטן פארשטעהער פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור האט ה׳ זרבבל זיך געטיילט מיט די איינדרוקען פון זיין לעצטער א״י־רייזע.

דאס מאל, ערקלערט זרבבל, האט מיך א״י ממש איבערראשט סיי מיט איהרע ליכט־זייטען און סיי מיט די שאטען־מאמענטען, איך בין דאך געוועזן אין לאנד ערשט מיט אנדערטהאלבען יאהר צוריק און שוין אזא קאלאסאלע ענדערונג. דער טעמפא פון בוי איז אומגעהויער געשטיגען. דאס פיהלט מען אויף יעדען טריט און קעהר. נישט נאר אין תל־אביב, וועגען וועלכער מען האלט כסדר אין איין שרייבען, נישט קלענער איז תוך געבומען איז דער פונאנדערוואוקס פון חיפה, בפרט ווען מען מוז בנוגע די ביידע שטעט בעהמען אין חשבון די ענטוויקלונג פון דער אומגעגענד, וועלכע האט די אויסדריקליכע טענדענץ מיט דער צייט זיך פעראייניגען מיט די שטעט גופא און אויסבילדען איין איינהייטליכען שטח.

מען זעהט בעשיינפערליך ווי דער וועג צווישען פתח־תקווה און תל־אביב איז איבערגעשרומפען געווארען און עס ווערט באלד איין לאנגע גאס, וואס פעראיניגט די ביידען, אויפן גאנצען שטח מעהרען זיך דורך נאכט און טאג צעהנדליגער וויכטיגע אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען, וואו עס זענען בעשעפטיגט טויזענדער ארבייטער.

דאס גלייכען אין חיפה, וואו עס איז צוגעקומען א גאנצע רייהע ניילע זידלונגען פון שיינישען כאראקטער, ווי מפרץ־חיפה, קרית־חיים, און אנדערע פונקטען ביז ארויפצו צו דער צעמענט־פאבריק „נשר".

כאראקטעריסטיש פאר דער קרצזיכטיגקייט פון דער יודישער בירגערליכער פאליטיק איז אבער, וואס די יודישע עסקנים פערמאכען די אויגען און זעהען נישט, אז עס ענטוויקלט זיך נישט נאר דאס יודישע ארץ־ישראל, נאר, נאטירליכערהייט דאס גאנצע לאנד, חיפה איז נישט צו דערקענען צוליב דעם פארט און די אלע נייע אונטערנעהמונגען וואס זענען אויפגעקומען אין שייכות מיט איהם. די ריזיגע שטחים יבשה, וואס זענען צוגעקומען אויפן ארט פון פריהערדיגען ים, ווערען אויסגעצייכנט פערוועגדט און עקספלואטירט דורך דער מאנדאט־מאכט און זי וועלען איהר אריינברענגען קאלאסאלע סומעס הכנסה. דאס נעמליכע ווערט איצט איבערגעחזרט אין יפו. ווער עס געדענקט דעם יפוער גומראק פון די אלטע טערקישע צייטען, די שמאלע שמוציגע שוידערליכע שטעלעכלעך ביים גאנצען ברעג פון ים, וואס האבען אנגעווארפען א גרויל־איינדרוק אויף יעדען ניי־געקומענעם. קיין שפור דערפון שוין נישטא. אלץ איבערגעאנדערש, איצט ווערט דורכגעפיהרט א גרויסע ארבייט ביים פארט גופא און אויך דא, ווי אין חיפה ווערט אוועקגעגזלט א שטיק ים, וואס וועט פערוואנדעלט ווערען אין יבשה כדי צו ערמעגליכען נייע אונטערנעהמונגען מיט קאלאסאלע פערספעקטיווען פאר קאפיטאליסטישער ענטוויקלונג.

יודען זעהען נישט די ענטוויקלונג פון די אראַבישע טיילען און טראכטען בכלל נישט דערוועגען. אנקוועלענדיג דערפון, וואס דער יודישער ישוב וואקסט און איז פערלאפען ווי מען האלט שוין וויט אין 4־טען הונדערט טויזענד. דערפון נעהמט זיך די אומפראפארציאנעלע גריבגשעצונג פון דער וויכטיגסטער פראגע פארן ישוב: די יודיש־אראבישע בעציהונגען.

דאס לאנד און בפרט דער יודישער ישוב געפינט זיך אונטערן צייכען פון איינוואנדערונג, אין יאהר 1932 זענען אריין איבער פערציג טויזענד יודישע אימיגראנטען, אין יאהר 1934 אנ׳ערך פופציג טויזענד און אין קומענדיגען יאהר 1935 וועט זיכער די צאהל איינגעוואנדערטע זיין נישט קלענער, אהן ספק וועט זי זיין גרעסער.

דערביי איז נויטיג מיט דער גאנצער אויסדריקליכקייט צו בעטאָנען אז די ריזיגע צאהל איינוואנדערער אָרדענט זיך איין אין א מעהר־וועניגער שנעלער צייט און פערדינט זעהר גוט, דאס מערקווירדיגע דערביי איז דער פאקט, וואס גאר גרויסע צאהלען אימיגראנטען געהען איבער צו נייע פראדוקטיווע בעשעפטיגונגען ביי בוי און פערשידענע פאבריקען. אט דער אומשיכטונגס־פראצעס ווארפט זיך אין די אויגען, ווען מיר נעהמען אין אכט, אז די גרעסטע צאהל איינוואנדערער זענען א דעקלאסירטער עלעמענט, אגב ווייזט זיך דא ארויס, ווי אומבעבעדייטענדיג עס איז די גאנצע הכשרה־ארבייט פון די כל׳ערליי גרופירונגען אויף וועלכע מען פטרט אוועק אזוי פיל ענערגיע און מיטלען, זעלטען ווען ווערט די דאזיגע הכשרה אויסגענוצט דורכן איבערגעקומענעם אין לאנד. אנדערש איז מיט די, וואס געהען אריבער צו דער לאנדווירטשאפט, דא קען יא האבען א ממשות די צוגרייטונגס־ארבייט. דא איז זי נויטיג, אבער גראד דא איז איינע פון די שאטען־דערשיינונגען אין איצטיגען א״י, מען פערלאזט דעם דארף און מען טראגט זיך אריבער אין שטאט, און אז מען בלייבט יא אין דארף, פערלאזט מען די לאנדווירטשאפט און מען געהט איבער צו אינדוסטריע דער עיקר — צו בוי־ארבייט. דא אגב איז צו מערקען די פאזיטיווע זייט אפילו אין דער נעגאטיווער ערשיינונג, מען געהט אריבער נישט צו לופט־פרנסה, מען טראגט זיך אריבער אין אנ׳אנדער פראדוקטיווע בעשעפטיגונג נאר דערפאר, ווייל דארטען איז דער פערדינסט א גרעסערער.

דאך איז עס אין א היבשער מאס א פלאג בפרט פאר דער ארבייטערשאפט, עס איז אנ׳אנהויב פון דעפראלעטאריזירונג. ווייל די בעשעפטיגונג ביי בוי־ארבייט איז מסוגלצו יועקען נייע פערלאגען, וואס אין זייער לעצטען סך הכל קומט די שטרעבונג צו ווערען זעלבסטשטענדיג, פערלאזען די ארבייטער סביבה און פערנעהמען אנ׳אנדער סאציאלע פאזיציע אין בירגערטום.

אריבערגעהענדיג צו דער פראגע פון באדען־שפעקולאציע זאגט ה׳ זרבבל: עס איז געווארען אנ׳אנשיקעניש. יעדער וויל זיך איינשאפען אנ׳אייגענעם מגרש. צוערשט מיינט ער עס נאר פאר אייגענעם געברויך. אבער דערנאך פערגלוסט זיך באלטון דעם ביישפיל פון אנדערע און פערקויפען, כדי צו פערדינען. עס איז דער שענדליכער גאנג נאך פערדינסט־לעך דורך שפעקולאציע און קאמבינאציע. וואס צופרעסט איצט דעם ישוב, מען פערקויפט באדענס, וועלכע מען בעזיצט נאך נישט, מען שרייבט אויף פרייזען אהן שום יסוד און בערעכטיגונג, און מען שפארט זיך אליין בלינדע־הייט צו א קאטאסטראפע.

די דייטשע יודען, ערקלערט ה׳ זרבבל, האבען אריינגעבראכט זייער אייגענס, קודם כל ווארפט זיך אין די אויגען זייער קולטור ריין־אויסערליך. זיי האבען אריינגעבראכט שעהנקייט, פלאנמעסיגקייט, אונטערנעהמערישקייט, דאס פיהלט מען אין די שטעט, אין די געשעפטען, אין די גאסען און קאפע־הייזער. דאס לאזט זיך הערען אין דער שפראך, וועלכע קלינגט איבעראל און וועלכע מען זעהט שוין אין פלאקאטען און מודעות. עס איז געגעבען געווארען א שוואונג דעם אלגעמיינעם גאנג פון לעבען. דאס מערקט מען אפילו אין די קאלאניעס, מען קאן זאגען אפילו אביסעל אין די קבוצות.

וועגען דער יוגענד אין א״י זאגט ה׳ זרבבל: די יוגענד מוז מען פערטיילען אויף די איינגעוואנדערטע און אויף די געבוירענע אין לאנד, די לעצטע האבען נאך דערוויילע זעהר א סך נעגאטיוועעס אין זיך, נישטא ביי זיי קיין טיפערעס בענעהמען דעם יודישען מאסען־לעבען און זיינע פראבלעמען, זיי פערשטעהען נישט רעכט גוט אפילו דעם ענין פון א״י גופא. מעי האט צו טון על־פי רוב מיט א זאַטען, צופרידענעם, צופיעשטשעטען און צולאזענעם עלעמענט, וועלכען מען האט פון קינדוויז אן ארומגערינגעלט מיט אלדאס גוטס. ער קוקט אראפ אויף זיך ווי אויף דעם איבערשטען פון שטויסעל, בעציהט זיך מיט ביטול און מיט פעראכטונג צום גלות. צו אלע גלות־יודען. דער דאזיגער יונגער דור ווערט אויפגעהאדעוועט אין אנ׳ענגער אטמאספער און האט נישט קיין שום פערשטענדניש פאר די שכנים די אראבער, און פאר דער וויכטיגקייט פון איינשטעלען מיט זיי גוטע נארמאלע געגענזייטיגע בעציהונגען. ער איז שוין געקומען אויף „אלעם גרייטען" און ער זוכט צו געניסען פון א״י נישט שטעלענדיג פאר זיך קיין שום ספעציעלע צילען אין לעבען. ליידער איז דאס געזאגטע אין א גרויסער מאס גילטיג אויך בנוגע די ארבייטער־קינדער, ווייל די ערציהונג איז אין תוך גענומען די זעלבע.

בנוגע דער שפראך־פראגע אין א״י האט ה׳ זרבבל ערקלערט אז צוליב די צענדליגער טויזענדער נייע אימיגראנטען, דערונטער פיל שוין אין די מיטעלע יאהרען, ביי וועלכע עס איז שווער דער אייבערגאנג צו א נייער שפראך, הערט זיך אין די גאסען דער קלאנג פון יודיש, דער אמת דארף געזאגט ווערען, אז עס איז איצט נישטא די געפאהר עס זאלען זיך איבערחזרן די אמאליגע סצענעס פון איבערפאלען אויף יודישע פערזאמלונגען. פון די עטליכע און דרייסיג פארלעזונגען וועלכע ה׳ זרבבל האט געהאט אין א״י, זענען פופצעהן געווען אין יודיש אין די לאקאלען פון די קלובען פון די פועלי־ציון (ליבקע), די אייגענטימער פון גרויסע זאלען דאגעגען האבען נישט געוואלט ריזיקירען צו ערלויבען ביי זיך א פארלעזונג אין יודיש.

אנדערש איז די בעציהונג צו דער יודישע אויסגאבען און דער יודישער שפראך. צוליב טעראָרירען די דרוקעריען האט דער צווייטער נומער פון „ניי־וועלט" זיך געמוזט דרוקען אין אנ׳אלטפרענקי־שער אראבישער דרוקעריי אין יפו. שוין נאך ביים אפפאהר פון א״י האט דער „ארגון להשלטת העברית" איינגעארדענט א מיטינג אין לאקאל פון דער „הרצליה"־גימנאזיע אין תל־אביב, אויף וועלכען די רעדנער האבען געדראהט מיט טערר־מיטלען די ארויסגעבער פון זשורנאל ניי־וועלט.

רעדענדיג וועגען די ארבייטער־בעציהונגען אין א״י ערקלערט ה׳ זרבבל, אז דער שלום מיט די רעוויזיאניסטען האט ארויסגערופען גרויס אונצופרידענהייט אין די רייהען פון דער ארבייטערשאפט, נישט דערפאר, וואס די ארבייטער ווילען זיך דוקא שלאַגען, נאר דערפאר, וואס די ארבייטער ווייסען דעם געפאהר פון דעם אפמאך בעזונדערס אויף דעם פראפעסיאנעלען געביט און די סכנה, וואס דער אפמאך טראגט אין זיך פאר די אויסגעקעמפטע ארבייטער־פאזיציעס, די מיטינגען געגען שלום ווערען בעזוכט פון צענדליגער טויזענדער ארבייטער. די ליבקע פועלי ציון האבען געווארפען דעם לאזונג פון דורכפיהרען א רעפערענדום צווישען די הסתדרות־מיטגלידער, צי זיי זענען פאר אדער געגען דעם אפמאך.

לויט דער מיינונג פון ה׳ זרבבל, זענען איצט די קלאסען־קאנפליקטען פערשארפט געווארען, ווייל עס זענען אריינגעקומען קאפיטאליסטען, וועלכע ווילען זיך בויען זייער היים, די ראמאנטיק האט זיך אויסגעוועפט אויך ביי די ארבייטער. ביי די אָנגעקומענדיגע צוגען אין ווארשע זינגען די חלוצים מעהר און טאנצען מעהר ווי די ארבייטער אין פאלעסטינע גופא. דארטען פיהלט מען מעהר די געשטיגענע ערנסטקייט און אחריות פאר דער ארבייט.

דער סך הכל? גרויסע פעהלערען, א סך צוזרבענע אילוזיעס פון ראמאנטיקער, אבער א״י איז געווארען אנ׳אונאויפהערליכער פראצעס פון וואוקס און אויפשטייג פון איינוואנדערונג און טעריטאריאלירונג. דער איינציגער צענטער פאר יודישער מאסען איינוואנדערונג, וואס גיט אנ׳ענטפער אויף א באלד־דיגער ברענענדיגער בויט און עפענט אויסזיכטען פאר ווייטערען פאראויסמארש אויף וויפיל מען וועט מיט־האלטען דעם קורס אויף די פראגרעסיווע כוחות אין דער אלגעמיינער געזעלשאפט און מען וועט פערשטעהן, אז א״י איז נישט קיין אפגעזונדערטער יודישער ענין פאר זיך נאר איהם וועט אויסקומען צו טיילען דעם גורל פון אלע יענע, וואס שטרעבען צו דערגרייכען די פולע נאציאנאלע און סאציאלע בעפרייאונג.

46 יודישע סטודענטען

אויף די יורידישע פאקולטעטען אין דייטשלאנד

בערלין, 10 (יט״א טעלעגראפיש).

אויף אלע יורידישע פאקולטעטען, שטודירען איצט 46 יודען אויף דער אלגעמיינער צאהל 13363 סטודענטען. היי־יאהר האט מען בכלל קיין יודען נישט אנגענומען.

קאפיטאן דרייפוס׳עס טעג זענען געצעהלטע

פאריז, (יט״א טעלעגראפיש).

אלבערט דרייפוס האט איצט אדורכגעמאכט א שווערע אפעראציע. מחמת דעם, וואס ער איז שוין 75 יאהר אלט, געבען די דאקטוירים נישט קיין האפנונג׳ איהם צו דערהאלטען ביים לעבען.

שריפטשטעלער בן־ציון פיגאן געשטארבען אין ארגענטינא

בוענאס־איירעס. (יט״א). דא איז געשטארבען אין עלטער פון 54 יאהר בן־ציון פיגאן, לעהרער און שריפטשטעלער.

פיגאן איז געבוירען געווארען אין לעכצוויץ (וואהלין) און איז געקומען קיין ארגענטינע אין 1910 יאהר.

ש. רובינשטיינ׳ס קאלעקציע שפריכווערטער

איבערגעגעבען דער יוו״א

ווילנע, (יט״א), דער זאמלער פון יודישען פאלקלאר ש. רובינשטיין האט איבערגעגעבען פאר דער פאלקלאר־קאמיסיע פון דעם יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט די ערשטע קאלעקציע פון צוויי טויזענט שפריכווערטער. וואס ער האט געזאמעלט אין משך פון לאנגע יאהרען אין פערשידענע ישובים.

פערטרעטער פון דעם וועלט־פערבאנד „פועלי־ציון התאחדות"

אין דעם וועלט־קאנגרעס־קאמיטעט

פאַריז, (יט״א). דער וועלט־פערבאנד „פועלי ציון התאחדות" האט אפיציעל מודיע געווען דעם עקזעקוטיוו־קאמיטעט פארן וועלט־קאנגרעס, אז זיי דעלעגירען אלס זייערע פערטרעטער אין דער עקזעקוטיוו פאר דעם וועלט־קאנגרעס פאלגענדע פערזאנען: מ. יארבלום (פאריז), דר. א. זילבערשטיין (לעמבערג), איבזש. א.. רייס (ווארשע), דר. י. העללמאן (ווארשע), און אלס קאנדידאטען: ב. הערמאן (פאריז), דר. א טארטאקאווער (לאדז), ז. ביאלארפאלסקי (ווארשע) און דר. גאַרפינקעל פון קאוונע.

לאדז, 11 דעצעמבער 1934

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 11 דעצעמבער 1934

נישט דעם מינדעסטען צוטרוי צו די נאצים

דער בעשלוס פון פעלקערבונד מכוח'ן סאאר-געביט

דער ראט פון פעלקערבונד האט גענומען צו קענטניש דעם ראפארט פון „דריי-קאמיטעט" וועגן די הכנות צום פלעביסציט אין סאאר-געביט. דער ראפארט האט פארגעלייגט צו שיקן אין געביט אויף דער צייט פון פלעביסציט-פעריאד אינטערנאציאנאלע פאליציי-אפטיילונגען, וועלכע וועלן דארט אפהיטן די ארדנונג. אינ'ם ארויסשיקן די פאליציי-אפטיילונגען וועלן אנטיילנעמען ענגלאנד, איטאליען און האלאנד.

די זשענעווער סאאר-איבעראשונג מכוח דעם אינטערנאציאנאלן קארפוס צו זיכערן די אפשטימונג אין סאאר-געביט האט זיך די איניציאטארען אויסגעצייכנט איינגעגעבן. די ידיעה האט סיי אין זשענעווע, סיי אומעטום געווירקט ווי א באמבע. אויך פאר דער היטלעריסטישער רעגירונג איז עס געווען א גרויסע איבעראשונג. מעגליך, אז זי איז געווען אן איבעראשונג אויך פאר די מלוכות, וועלכע האבן דעם בעשלוס אנגענומען אין זשענעווע, ווייל ענגלאנד האט ערשט אין לעצטן מאמענט געגעבן די הסכמה אויפ'ן פראנצויזישן געדאנק וועגן אפהיטן די ארדנונג אין סאאר-געביט און צוגעטראטן מיטצוהעלפן ביי דער אויספירונג פונ'ם בעשלוס.

מיט ערשטוינונג פרעגט מען זיך, ווי איז ענגלאנד געקומען דערצו, אזוי ענג זיך צו פארבינדען מיט דעם פלעביסציט אין סאאר-געביט. ערשט גאר נישט לאנג האט עס דאך געמאכט דעם איינדרוק, אז אין ענגלאנד ווערט די גאנצע פראגע פולשטענדיג בגאטעליזירט, עס ווייזט אבער אויס, אז די ערנסטקייט פון נאק'ס בעריכטען האבן אין די מאסגעבענדע לאנדאנער קרייזען געמאכט א טיפען איינדרוק.

ווי מ'גיט איבער פון זשענעווע, האבן די היטלער-לייט, וועלכע ווילן דארט אלס זשורנאליסטען, אלס אויסשפירערס אדער אויף וועלכע ס'איז אנדערע, נישט אפיציעלע אמטען, אויפגענומען דעם דאזיגן בעשלוס פון ראט אינסטינקטיוו און תיכף ריכטיג אויפגעפאסט אלס גרויסע מפלה. יעדנפאלס איז שטארק איבערטריבען, ווען די היטלעריסטישע בלעטער רעמאנען אין צוזאמענהאנג מיט'ן אנגענומענעם בעשלוס די אינטערנאציאנאלע ארמעי, וואס איז בשעתו געשיקט געווארען קיין כינע, כדי צו דערשטיקען דעם באקסער-אויפשטאנד. ווייל אויב די היטלער-רעגירונג האט נישט קיין שום בייזע פלענער, ווי זי האלט אין איין בעהויפטען און אויב זי וועט אפהאלטען די הענד פון איהרע משרתים און זיי נישט לאזען אפטון עפעס שלעכטס אין סאאר-געביט, וואס זי איז בכוח צו טון פאר, בעת, אדער נאך דער אפשטימונג. דאן קאן דאך גארנישט קומען דערצו, אז דער עקספעדיציע-קארפוס זאל עפעס האבן צו טון. אבער א מפלה פאר די היטלער-לייט איז שוין דער פאקט גופא, וואס קיין סאאר ווערט געשיקט אן עקספעדיציע-קארפוס, הגם די היטלער-רעגירונג טוט אלצדינג, מ'זאל מיינען, אז זי איז פון בעשלוס שיער נישט גליקליך און אז זי זעהט אינ'ם בעשלוס א בריק צו א פערשטענדיגונג מיט דער גאנצער וועלט.

ווייל די סיטואציע אין סאאר-געביט וועט אין משך פון די נאהענטסטע חדשים דאך אויסזעהן אנדערש, ווי זי וואלט אויסגעזעהן ביי אנדערע בעדינגונגען. די פראנצויזישע אפטיילונגען, צוליב וועלכע מ'האט אין בערלין געמאכט אזא טארארעם, וואלטען געקומען אין סאאר-געביט נאר אין פאל, אויב נאקס דער פרעזידענט פון דער פערוואלטונגס-קאמיסיע, וואלט זיי גערופען. נאקס וואלט זיך געווענדט צו פראנקרייך נאך הילף נאר אין פאל פון א שווערער פערלעצונג פון דער ארדנונג אין געביט. אדער די אינטערנאציאנאלע מיליטער-אפטיילונגען פון פעלקערבונד קומען אין סאאר-געביט תיכף און זיי וועלען אנוועזענד זיין אין געביט די גאנצע צייט פון וואהל-אקט. קיין בעוואלטזאמער היטלעריסטישער טעראר קאן איצט אין דער צייט פון דער פלעביסציט-קאמפאניע נישט פארקומען.

נאך וויכטיגער איז אן אנדער זאך: די אינטערנאציאנאלע אפטיילונגען וועלען אויך נאך דער אפשטימונג בלייבען אין סאאר-געביט אזוי לאנג ביז דער פעלקערבונד וועט האבען ענטגילטיג ענטשיידען וועגן גורל פון געביט. פון פריליכען ארייננמארשירען אין סאאר, ווי דאס האבען זיך שוין פון לאנג פארגעשטעלט די ס.א. און ס.ס.-לייט איז, הייסט עס, גארנישט געווארען.

צום בעשלוס פון פעלקערבונד-ראט איז זיכער געקומען צוליב דעם, וואס פרעזידענט נאקס האט ערקלערט, אז ער מוז שוין האבען מיליטערישע אפטיילונגען, וועלכע זאלען גאראנטירען די זיכערקייט פון פלעביסציט, די פרייהייט פון אויסוואהל, די אומגעשטערטקייט פון דער גאנצער ארדנונג אין לאנד. דער אומשטאנד, וואס פרעזידענט נאקס האט אזא ערקלערונג אפגעגעבען און וואס דער פעלקערבונד האט די דאזיגע ערקלערונג אין דער ווייטסטער מאס גענומען אין בעטראכט און זיין פאדערונג ערפילט, בעווייזט ווי ווייט מ'האט נישט קיין צוטרוי צו דער היטלערישער רעגירונג און ווי אזוי מ'קוקט אויף די ערקלערונגען פון דער היטלערישער מדינה אין זשענעווע. באמנות, אז אין די אלטע בעשלוסען איז שווער צו געפינען באדאי א קליינעם סימן פון צוטרוי צו די נאציסטישע מושלים.

די נייע באדען-קניה אין א"י

וואסערע אויסזיכטען חולה עפענט פאר דער קאלאניזאציע

מיר האבען שוין מיטגעטיילט וועגען דער גרויסער ערד-קניה, וועלכע איז געמאכט געווארען אין א"י, די ערווערבונג פון חולה. וועגען דער נייער באדען-קניה שרייבט ד"ר י. טהאן אין „נ. דז.":

צי מיר וועלען אויפן דאזיגן באדען בעזעצן 6 אדער 10 טויזענד לאנדווירטשאפטליכע משפחות, דאס איז שוין ווייניגער וויכטיג, איידער דער פאקט גופא, וואס אונז וועט געלונגען צו ערווערבען א נייעם, גרויסען שטח פרוכטבארען באדען, וואס וועט בעארבייט ווערען דורך דער יודישער בעפעלקערונג. מיר קאנען זיך דאך נישט פערלאזען אויף דער פריוואטער לאנדווירטשאפט, מיר מוזען האבען א גרויסע לאנדווירטשאפט אונטער דער קאנטראלע פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, אונז איז דאך קיינמאל נישט געגאנגען און ס'געהט אונז נישט אן ביז'ן היינטיגען טאג, אז ביי אונז זאל געשאפען ווערען א קאסטע פון גרויסע ערד בעזיצער, אזעלכע, וואס ווערען רייך און אנטלויפען אין די שטעט אריין. די אראבער האבען גענוג אזעלכע פריצים, און נישט זיי בילדען דאך דעם עצם פון נאציאנאלען קיום.

מיר בענקען נאך אן אמת'ן יודישען ערד-ארבייטער. און ס'איז קלאר, אז דאס קאן פארקומען נאר א דאנק א שווערער נאציאנאלער אנשטרענגונג. א פאקט איז, אז די קבוצה ווארפט נישט ארויס איהרע מיטגלידער אין די שטעדט אריין אויף מעהר פערדינסטפולע ארבייטען, דאס טוט דער פריוואטער לאנדווירט, וועלכער נעהמט אזוי אויך אויף נישט זעהר ווארים דעם טייערען יודישען ארבייטער, דארט, וואו עס ווערט געשאפען די ארבייטסגעמיינשאפט, דארט ווערט ווארים, דארט בלייבט דער חלוץ און ער וועט דארט בלייבען. אט אין דער הינזיכט ליגט דער גרויסער ווערט פון אזעלכע קניות, ווי ס'איז חולה, וועגען וועלכען חיים ווייצמאן האט תמיד געחלומט.

ס'איז אזוי ארום מקוים געווארען איינער פון די גרעסטע חלומות, לאמיר זיך פרייען דעריבער, אבי נישט צו הויך און נישט צו טומעלדיג. שוין פשוט צוליב דעם אליין, וואס דאס איז א קליינע זאך אין פערגלייך מיט דער גרויסער אויפגאבע, וואס ווארט אויף אונז יעדען טאג און וועלכע מיר טארען נישט אפלאזען אויף קיין רגע פון אויג: אט האבען מיר געהערט פון אזעלכע מענשען, אזעלכע אפטימיסטען, ווי לעאן בלום און וואנדערוועלדע, אז אונזער איינציגע רעטונג אין די היינטיגע שרעקליכע צייטען איז פאלעסטינע.

דער סאציאליזם איז אפטימיסטיש, ווייל ער גלויבט — שיער נישט פראפעסיאנעל — אז די מענשליכע לעבענסבעדינגונגען וועלען זיך אזוי ווייט ענדערען, אז ס'וועט מעגליך זיין אזא מעכטיגע איבערקעהרעניש, וועגען וועלכער זיי טרוימען. און דאך מאכען זיי זיך נישט קיין אילוזיעס בנוגע דער פרעמדער יודישער גענעראציע און רופען די יודען זיי זאלען מאסענווייז איבערוואנדערען קיין א"י. פערשטעהט זיך, אז אין דער אויפפארערונג איז דאס וויכטיגסטע דער אפעל צו ענגלאנד מכוח עפענען די טויערען פון א"י. מיט די יודען וועט מען נישט דארפען לאנג דיסקוטירען, זיי זענען שוין איבערצייגט אין דער נויטווענדיגקייט פון פאלעסטינע און אין דער איבעראנדערשונג, וואס וועט קומען אלס רעזולטאט פון עהרליכער ארבייט. ווען ענגלאנד זאל איצט [illegible], דאן וואלט פאלעסטינע אין א קורצער צייט בעזעצט געווארען דורך מיליאנען יודען, און דאס זעהר ארבייטזאמע. מיר ווארטען נאר אויף אזא „אויסברוך" פון גוטען ווילען.

א קליינעם צייכען פון אזא גינסטיגער בעציהונג מצד ענגלאנד מעג מען אפשר זעהן אין דעם פאקט, וואס דערוויל האט מען זיך אפגעזאגט פון שאפען דעם אומגליקליכען לעגיסלאטיווען ראט, וועלכען פאקטיש דארף קיינער אין דער וועלט נישט האבען און וועלכער וועט קיינעם נישט ברענגען קיין ברעקעל גליק. אזא פוסטע אינסטיטוציע מיט א טומעלדיגען נאמען, וועלכע וועט אבער אין דער אמת נישט בעזיצען קיין שום אינהאלט, קאן אין דער ווירקלכקייט גיכער זיין שעדליך, איידער נוצליך. נאטירליך איז נישטא קיין האפנונג, אז ענגלאנד זאל איינגאנצען אויף אייביג זיך אפזאגען פון דאזיגען פלאן אויסצופירען, אבער גוט איז, וואס מ'געווינט דערוויל אביסעל צייט. לאמיר אלזא ווארטען.

גוט איז, וואס דערוויל האבען מיר מיט דער דאזיגער מניעה נישט צו טון. דערוויל געהען מיר מיט זיכערע און פעסטע טריט פאראויס. אונזער געזונטער נאציאנאלער ארגאניזם וועט גובר זיין די חולאת'ען, וואס בעווייזען זיך אמאל דא, אמאל דארט, און אין א"י וועט פארקומען דער היסטארישער פראצעס פון דער פולער איבעראנדערשונג אין יודישען פאלק, וואס האט דאך צו ערפילען מסתם נאך נישט איין אלמענשליכע אויפגאבע.

אגענטען פון נאצי-לאנד אין אמעריקא

(א בריף פון ניו-יארק)

זינט היטלער איז אריין אין מאכט אין דייטשלאנד, זענען די היגע דייטשען געווארען איבער נאכט היטלעריסטען, און אין זייער גיפטיגער פראפאגאנדע געגען יודען בכלל און ראדיקאלען בפרט דערגאנגען אזוי ווייט, אז דער אמעריקאנער קאנגרעס איז געווען געצוואונגען צו בעשטימען א קאנגרעס-קאמיסיע, וואס איהר אויפגאבע איז אויסצופארשען די טעטיגקייט פון די היגע נאצים. לכתחילה איז בעשטימט געווארען אלס פארזיצער פון דער קאמיסיע סאמועל דיקשטיין, פארזיצער פון דער עמיגראציע-קאמיסיע פון קאנגרעס; נאר כדי די אויספארשונג זאל נישט טראגען קיין יודישען כאראקטער איז אויפן פערלאנג פון דיקשטיינען בעשטימט געווארען אלס פארזיצער דער קאנגרעס-דעפוטאט מעקארמיק און דיקשטיין אלס וויצע-פארזיצער. די קאמיסיע האט שוין פאר דער צייט פון איהר טעטיגקייט ארומגערייזט פון אטלאנטיק ביזן פאסיפיק און אין יעדער שטאט, וואו איהרע מיטגלידער קומען, מאכען זיי עפענטליכע פערהערען וועגען דער פערצווייגטער נאצי-טעטיגקייט אין די פעראייניגטע שטאטען. פאר דער צייט האט די קאמיסיע פערעפענטליכט סענסאציאנעלע פרטים, ווי אזוי די היגע היטלעריסטען פערשפרייטען זייער גיפטיגען האס און זייער פאגראם-טעטיגקייט. הונדערטער מענשען זענען שוין ארויסגעטרעטען אלס עדות און איך וועל פאר די לעזער איבערגעבען אייניגע פרטים, וואס פערשידענע עדות, דערהויפט טעטיגע היטלעריסטען, האבען ארויסגעבראכט פאר דער קאמיסיע.

פערשטייט זיך, אז די 100-פראצענטיגע היטלעריסטען האבען נישט זעהר שטארק חשק געהאט צו ענטפערן אויף די פראגען, וואס מעקארמיק און דיקשטיין האבען געשטעלט. אבער זיי האבען געמוזט ענטפערן. ביי דעם לעצטען פערהער דא, אין ניו-יארק, זענען די נאצים געווארען אזוי ווילד, אז זיי האבען אנגעפילט דעם גאנצען זאל מיט זייערע אייגענע מענשען און ביי יעדער אומגינסטיגער פראגע פון דער קאמיסיע האבען זיי געמאכט אבסטרוקציעס צו שטערען דעם פערהער. די אלע פערהערען פלעגט מען הערען שטענדיג אין דעם ראדיא, איז בעת דעם לעצטען פערהער האבען זיי איבערגעריסען די ראדיא-דראטען און מען האט אויף א קורצער צייט נישט געקענט הערען וואס מען רעדט. אויף מארגען האט דער פארזיצער מעקארמיק פערדאמט די נאצים אין די שארפסטע ווערטער פאר זייער האנדלונג און האט געזאגט, אז די האלטונג פון די „פריינד פון נייעם דייטשלאנד", ווי די היטלעריסטען רופען זיך אין אמעריקא, רופט ארויס ביי יעדען אמעריקאנער פעראכטונג און עקעל.

צום ערגסטען האט אפגעשניטען היטלער'ס אמבאסאדאר האנס לוטער. אויף איהם האט מעקארמיק געטייטעלט מיט די פינגער, אז ער פערנעהמט צוויי פאסטענס: איינעם אלס אמבאסאדאר און דעם צווייטען אלס דייטשער שפיאן און אלס אזעלכען דארף מען איהם ארויסשיקען פון לאנד, ווייל אלס אמבאסאדאר האט ער קיין שום רעכט נישט צו פערשפרייטען אין אמעריקא פראפאגאנדע פאר א צווייטער מלוכה.

צווישען אנדערע עדות איז אויפגעטראטען פאר דער קאמיסיע קורט-לודעקע, א פערזענליכער פריינד פון היטלער'ן, וואס האט איהם געהאלפען אין זיין בעריהמטען „פוטש". אבער א דאנק די אינטריגעס פון היטלער'ס אדיוטאנטען ראזענבערג, געבעלס, האט דער עדות פערזוכט דעם טעם פון א קאנצענטראציע-לאגער אין דייטשלאנד פאריגען יאהר. איהם האט זיך איינגעגעבען צו אנטלויפען פון דארטען און קומען ווידער קיין אמעריקא. אבער קומענדיג צוריק אהער, איז ער ווידער געווארען טעטיג ביי די היטלעריסטען. צופיל ריידען האט ער נישט געוואלט, דאך האט ער גענוג פאקטען ארויסגעבראכט און פון זיינע רייד קאן מען דרינגען, אז די נאצים דא אין אמעריקא האבען זיך פערמאסטען גרויס, נאר א דאנק די אונטערזוכונגען טרייסלען זיך א סך אפ פון זיי.

א אינטערעסאנטער עדות איז געווען א דייטש מיט'ן נאמען ווערנער. צוו. אנד. האט ער דערציילט:

איך האב זיך אנגעשלאסען אן די „פריינד פון נייעם דייטשלאנד", ווייל איך האב געמיינט, אז איך וועל דארטען געפינען אן אידעאל. אבער מעהר ווי האסען איינער דעם אנדערן קאן מען זיך ביי די „פריינד" נישט אויסלערנען. און אזוי אויך נאך טויזענדער דייטשען, וועלכע זענען פערבלענדט געווארען פון היטלערס פראפאגאנדע-שלוחים, טרייסלען זיך אפ פון דעם נאציזם.

אויף ווי ווייט די נאצים אין אמעריקא האבען זיך פערנומען אויף א לעבען, קאן מען זעהן פון אן אנדער גבית-עדות, אז זיי האבען אפילו געהאט א סך פלעצער אין פערשידענע שטאטען פון לאנד, וואו זיי פלעגען זיך לערנען שיסען, פונקט ווי אין היטלערלאנד די שטורעם-אפטיילונגען.

מיט איין ווארט — די אויספארשונג איז א גרויסער שטער פאר די היגע נאצים, און זיי פערלירען זייער פאפולאריטעט אפילו ביי די דייטשען, וואס זענען תחילת פערכאפט געווארען פון היטלעריזם. א דערפרעהענדיגע דערשיינונג איז, וואס קיין איין אמעריקאנער מלוכה-מאן אדער געזעלשאפטליכער טוער האט זיך נישט אנגעשלאסען אין די נאצי-רייהען. און נאר די גרויסע קארפען-קעפ פון אמעריקא אויפ'ן פאליטישען געביט, ווי אלפרעד סמיט, געוועזענער געהילף פון פרעזידענט רוזוועלט, פראפעסאר רייעמאנד מאלי, זענען פעררייסענע געגנער פון די היגע נאצים.

Dr. med.
B. Robinson
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
Piotrkowska 10, tel. 131-86
נעמט אן פון 2–4 נאכמ. און פון 6–9 אוו.

א שרעקליכע טראַגעדיע אין א רייכער גריכישער פאַמיליע צוליב א מאָראַל פון צוויי טויזענד יאָהר צוריק

צוויי ברידער דערשיסען זייער שוועסטער, ווייל זי האָט זיך פערליבט אין א פערהייראַטען מאַן. — צווייטע שוועסטער האָבען די ברידער געצוואונגען צו בעגעהן זעלבסטמאָרד

אַ שרעקליכע טראַגעדיע איז פאָרגעקומען אין אַ רייכער גריכישער פאַמיליע אין אַטען. דער קרבן פון דער טראַגעדיע איז געוועזן די בילד־שיינע מיידעל זיפאַליטאַקאַס. זי איז דערשאָסען געוואָרען פון איהרע צוויי אייגענע ברידער, וועלכע האָבען זי ליב געהאַט ווי זייער לעבען, זיי האָבען אָבער זייער שוועסטער ערמאָרדעט, ווייל אַזוי האָט געפאָדערט די מאָראַל פון צוויי טויזענד יאָהר צוריק, לויט וועלכער די פאַמיליע האָט זיך געפיהרט נאָך איצט אין דעם 20־טען יאָהרהונדערט.

די פאַמיליע זיפאַליטאַקאַס שטאַמט פון די גאָר אַלטע פאַמיליעס פון דער שטאָט ספּאַרטאַ, פון דער צייט, ווען ספּאַרטאַ האָט געשפּילט זעהר אַ וויכטיגע ראָלע אין גריכענלאַנד. די ספּאַרטאַנער האָבען געהאַט זעהר אַ שטרענגע מאָראַל, ספּעציעל אין בעצוג צו פרויען. אַ מיידעל, צום ביישפּיל, האָט נישט געטאָרט רעדען צו אַ פרעמדען בחור, אויב עס איז דערביי נישט געווען אַן אויפּפּאַסער, און פאַל מען האָט דאָך געכאַפּט אַ מיידעל ענטפער־רעדיג אויף אַ פראַגע פון אַ פרעמדען יונגערמאַן, איז געווען די פליכט פון'ם פאָטער אָנצושלאָגען זי אַזוי, אַז זי זאָל האָבען צו געדענקען. אויב מען האָט זי אַ צווייטען מאָל געכאַפּט פערברענגענדיג מיט אַ פרעמדען יונגערמאַן, אָהן דער אָנוועזענהייט פון אַ שומר, איז די שטראָף געווען — טויט, און דער פאָטער אַליין איז געווען פערפליכטעט דורכצופיהרען דעם אורטייל.

די מאָראַל פאַר מענער איז גראָד געווען נישט אַזאַ שטרענגע. דער מאַן איז קיינמאָל נישט געווען שולדיג אין אומאָראַלע בעציהונגען מיט אַ פרוי. די שולד איז אַלע מאָל געוואָרפען געוואָרען אויף דער פרוי, און זי האָט געדאַרפט בעצאָהלען די שטראָף. דאָס איז אפשר געווען נאַטירליך, ווייל סיי די געזעץ־מאַכער און סיי די מאָראַל־היטער זענען געווען די מענער.

ווען די רוימער האָבען בעזיגט גריכענלאַנד און האָבען פערניכטעט די מאַכט און איינפלוס פון ספּאַרטאַ, זענען די שטרענגע מאָראַל־געזעצען ביסלעכווייז פערגעסען געוואָרען. די גרויסע שטעט אין גריכענלאַנד זענען מיט דער צייט געוואָרען פונקט אַזוי זינדיג, ווי די שטעט אין די מאָדערנע לענדער פון אייראָפּא.

3

אָבער אין דער שטאָט ספּאַרטאַ זענען נאָך דעם איבערפאַל פון רוים פערבליבען אַרום טויזענד פאַמיליעס און זיי האָבען פאָרטגעזעצט צו לעבען לויט די מנהגים און טראַדיציעס פון דער אַלטער פוריטאַנישער ספּאַרטאַ. אַפילו ווען די קינדער און איינקלעך פון יענע פאַמיליעס האָבען זיך שפּעטער צוזייט און צושפּרייט איבער גאַנץ גריכענלאַנד, האָבען פיל פון זיי נאָך אַלץ אָפּגעהיט, ביי זיך אין דער היים און אין דער פאַמיליע, די שטרענגע מאָראַל געזעצען פון דער אַלטער ספּאַרטאַ.

די זיפאַליטאַקאַס פאַמיליע האָט געשטאַמט פון איינער פון יענע טויזענד ספּאַרטאַנער פאַמיליעס, וועלכע זענען פערבליבען אין ספּאַרטאַ נאָך דעם ווי די רוימער האָבען די שטאָט פערניכטעט. דורות נאָך דורות האָבען זיי שטרענג אָפּגעהיט דעם ספּאַרטאַנישען מאָראַל־געזעץ, שפּעטער האָט די פאַמיליע אַריבערגעצויגען קיין אַטען, די הויפּט־שטאָט פון גריכענלאַנד. גריכענלאַנד איז אין די לעצטע פאַר צעהנדליג יאָהר, און ספּעציעל זינט נאָך דער מלחמה, געוואָרען אַ מאָדערנע לאַנד, מיט מאָדערנע מנהגים און מיט אַ מאָדערנער סיסטעם פון גערעכטיגקייט. דער נייער גריכישער געזעץ אַנערקענט נישט דאָס רעכט פון אַ פאָטער צו דערמאָרדען זיין אייגען קינד, צוליב אַ פערלעצונג פון אַן אַלטען מאָראַל־געזעץ. האָבען די אַלטע ספּאַרטאַנער פאַמיליעס געפינען אַ מיטעל דערצו. ווען אַ פרוי פערזינדיגט זיך געגען דער מאָראַל, איז זי פערפליכטעט צו בעגעהן זעלבסטמאָרד, כדי אויף אַזאַ אופן אָפּצווישען דעם שאַנד־פלעק פון דער פאַמיליע. די פרויען פון די דאָזיגע אַלטע גריכישע פאַמיליעס האָבען אָנגענומען אָט די עטוואָס געענדערטע מנהגים און זיי האָבען אויף זיך אָנגענומען די מאָראַלע פערפליכטונג צו מאַכען אַ סוף פון זייערע אייגענע לעבענס, ווען זיי פערזינדיגען זיך געגען דער מאָראַל.

מיט פיר יאָהר צוריק האָט איינע פון די מיידלעך פון דער זיפאַליטאַקאַס פאַמיליע זיך פערזינדיגט מיט דעם, וואָס זי האָט פערפיהרט אַ געשפּרעך מיט אַן אומבעקאַנטען בחור, ווען קיינער פון איהר פאַמיליע איז דערביי נישט געווען. דאָס מיידעל, העלענאַ, איז דאַן אַלט געווען 16 יאָהר. ווען איהרע צוויי ברידער האָבען זיך דערוואוסט פון דעם, האָט זיך דער עלטערער ברודער, אַלס דער הויפּט פון דער פאַמיליע (דער פאָטער איז שוין געווען טויט), דערגעפיהרט זיין פליכט און האָט גוט אָנגעפּאַטשט זיין שוועסטער, ווי דער אַלטער ספּאַרטאַנער געזעץ האָט געפאָדערט אין אַזאַ פאַל. די יונגע העלענאַ האָט זיך אָבער נישט געוואָלט רעכענען מיט אַן אַלטען פערשימעלטען געזעץ, וואָס איז פערפאַסט געוואָרען מיט צוויי טויזענד יאָהר צוריק. זי האָט געשטרעבט צו דעם מאָדערנעם לעבען. איהר האָט זיך געוואָלט פערברענגען מיט יונגע לייט און געהן שפּאַצירען. זי האָט אָבער נישט געוואָלט האָבען דערביי קיין שומר, וועלכער זאָל איהר שטערען צו פערברענגען מיט אַ שיינעם בחור.

האָט זיך העלענאַ באַלד פערגעסען אָן די פעטש, וואָס זי האָט געקריגען פון איהר ברודער פאַר דער ערשטער זינד, און זי האָט זיך אויך נישט פערטראַכט וועגען דער פיל גרעסערער שטראָף וואָס איהר ערוואַרטעט, ווען זי וועט זיך פערזינדיגען אַ צווייטען מאָל. דער יונגער מאַן, מיט וועלכען זי האָט פערפיהרט איהר ערשטען געשפּרעך, האָט אָנגעצונדען אַ פייער פון ליבע אין איהר האַרצען און איהר האָט געצויגען צו בעגעגענען זיך מיט איהם נאָכאַמאָל. די ברידער האָבען אָבער שטרענג אַכטונג געגעבען אויף זייער יונגער שוועסטער און זיי האָבען זיך באַלד דערוואוסט, אַז העלענאַ בעגעגענט זיך אין געהיים מיט דעם פרעמדען בחור. דער סוף איז געווען, אַז העלענאַ איז געצוואונגען געוואָרען צו בעהמען סם און דורכפיהרען אויף זיך אַליין די שטראָף, וואָס דער אַמאָליגער מאָראַל־געזעץ פון ספּאַרטאַ האָט פאָרגעשריבען.

עס זענען אַוועק פיר יאָהר צייט. דער טראַגישער טויט פון העלענאַ איז פערגעסען געוואָרען. עס איז אויפגעוואַקסען די צווייטע שוועסטער, סטאַוראַלנאַ, וועלכע איז געווען נאָך שענער און ליבליכער פון העלענאַן, די ברידער האָבען זי ליב געהאַט ווי זייער לעבען. זי איז געווען זייער איינציגע טרייסט אין לעבען. סטאַוראַלנאַ איז אָבער געוועזן צו שעהן און צו לעבענסלוסטיג, אַז זי זאָל נישט בעמערקט ווערען פון יונגעלייט און אַז זי זאָל קענען לעבען צוריקגעצויגען לויט די טראַדיציעס פון צוויי טויזענד יאָהר צוריק.

און סטאַוראַלנאַ האָט זיך פערזינדיגט. זי האָט זיך בעקענט מיט אַ יונגערמאַן און זי האָט בעפיהרט מיט איהם אַ געהיימע ליבע. דאָס אַליין וואָלט געווען אַ גענוגענדע אורזאַכע, אַז זי זאָל געצוואונגען ווערען צו בעגעהן זעלבסטמאָרד, כדי אָפּצווישען דעם זינדיגען פלעק פון דער פאַמיליע.

די זינד פון סטאַוראַלנאַ איז אָבער געווען אַ פיל גרעסערע, ווי בלויז אַ פערברעכען געגען דעם אַלטען מאָראַל־געזעץ, נישט צו פערברענגען מיט יונגעלייט אָהן אַן אויפּפּאַסער. די געהיימע ליבע, וואָס סטאַוראַלנאַ האָט פערפיהרט מיט דעם יונגערמאַן, איז בעטראַכט געוואָרען פון די ברידער פאַר אַ געוואַלדיגען פערברעכען, ווייל דער געליבטער איז געווען אַ פערהייראַטער מאַן און סטאַוראַלנאַס ליבע האָט געדראָהט צו צוברעכען דעם שלום בית פון אַן אַנדערע פאַמיליע.

ווען סטאַוראַלנאַס ברידער האָבען זיך דערוואוסט וועגען דעם, זענען זיי אויפגעשוידערט געוואָרען. לויט דעם אַלטען ספּאַרטאַנישען געזעץ איז געווען בלויז איין שטראָף פאַר דער שוועסטער, זי האָט געמוזט בעצאָהלען מיט איהר לעבען. די ברידער האָבען געפיהלט, אַז בלויז צו צווינגען זי צו בעגעהן זעלבסטמאָרד, ווי זיי האָבען געטוהן מיט זייער אַנדער שוועסטער העלענאַ, וועט זיין נישט קיין גענוגענדע שטראָף פאַר דער גרויסער זינד. זיי האָבען דעריבער בעשלאָסען דורכצופיהרען דעם אורטייל מיט זייערע אייגענע הענד. אין איין שעהנעם פרימאָרגען האָבען זיי געהייסען זייער שוועסטער אָנטאָן זיך אין איהרע שענסטע קליידער. זיי האָבען אָנגעלאָדען זייערע רעוואָלווערען און האָבען זיך גענומען דורכפיהרען דעם אורטייל. סטאַוראַלנאַ האָט געוואוסט, אַז איהר שיקזאַל איז פערזיגעלט, זי האָט אָבער נישט פּראָטעסטירט. זי איז געווען מאַכטלאָז צו שטעלען זיך געגען דעם אַלטען ספּאַרטאַנישען געזעץ. אַלע דריי האָבען זיך גוט אויסגעוויינט, האָבען זיך צוקושט און דאַן האָבען די צוויי ברידער אַריינגעיאָגט צעהן קוילען אין סטאַוראַלנאַס קערפּער און זי איז געפאַלען טויט.

די ברידער זענען אַרעסטירט געוואָרען.

ערשטער אלרומענישער צוזאמענפאהר פון אגודת ישראל

טשערנאָוויץ (יט"א) אין דאָרנע (בוקאָווינע) איז די טעג פאָרגעקומען דער ערשטער אַלרומענישער צוזאַמענפאָהר פון אַלע אגודה־אָבטיילונגען אין רומעניען.

אין דעם צוזאַמענפאָהר האָבען גענומען אָנטייל פאָרשטעהער פון די אגודה־אָרגאַניזאַציעס אין אַלטרומעניען, בעסאַראַביען, טראַנסילוואַניען, בוקאָווינע און דער דעלעגירטער פון דער אגודה צענטראַלע ה' מאיר שוואַרצמאַן פון וואַרשע.

דער צוזאַמענפאָהר האָט אָנגענומען אַ גאַנצע רייהע החלטות וועגען אָרגאַניזירען און פערפעסטיגען די אגודה־אָרגאַניזאַציעס איבערן גאַנצען לאַנד.

די אגודה צענטראַלע אין טשערנאָוויץ גיט אַרויס אַן אייגענע צייטונג א. נ. „דאָס יודישע וואָרט".

דער בודזשעט פון עבר־הירדן

אמאַן (יט"א) דער לעגיסלאַטיוו־ראַט פון עבר־הירדן האָט אָנגענומען דעם רעגירונגס־בודזשעט אויף דעם יאָהר 1934—1935. דער גאַנצער בודזשעט בעטרעפט 361,214 פונטען. צו דעם קומט נאָך צו 12,724 פונט אויף צו דעקען דעם דעפיציט פון פאָריאָהרען. דאָס נייע בודזשעט־יאָהר רעכענט זיך שוין מיט אַ נייעם דעפיציט פון 24,000 פונט.

אמאַן (יט"א) דער עמיר אבדולאה האָט ערלויבט אַריינצושיקען קיין עבר־הירדן די צייטונגען, וועלכע זענען דאָ פריהער געווען פערבאָטען.

די ערלויבניש איז פערבונדען מיט דער אַלגעמיינער בעגנעדיגונג, וואָס דער עמיר האָט פּראָקלאַמירט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער חתונה פון זיין עלטסטען זוהן און יורש פון זיין טראָן, עמיד טאַלאַל.

ווי אזוי עס ווערט אפיציעל ארגאניזירט דער יודען־באיקאט אין דייטשלאנד

פראַנקפורט (יט"א) עס ווערט אַלץ קלאָרער, אַז די גאַנצע „פרייז־איבערוואַכונגס־אַקציע", וואָס ווערט געפיהרט דורך דער היטלער־רעגירונג, ווערט אויסגענוצט, נישט נאָר כדי צו וועקען האַס געגען יודען, וועלכע ווערען אין אַפיציעלע קאָמוניקאַטען פאָרגעשטעלט אַלס די אייגענטליכע „פרייז־טרייבער", נאָר אויך כדי צו פערשטאַרקען דעם אַנטי־יודישען באָיקאָט.

ווי עס טיילט מיט די „פראַנקפורטער צייטונג" פיהרט איצט דורך די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע פּאַרטיי־לייטונג צווישען אַלע פירמען, וועלכע געהערען צום דייטשען אַרבייטס־פראָנט אַן אַנקעטע, וואָס ענטהאַלט צוו. אַנד. די פאָלגענדע פראַגע: „צי מוזט איהר נאָך היינט קויפען ביי יודישע ליפעראַנטען, פאַרוואָס און וועלכע סחורה?"

DR.
L. Czarnożył
וואוינט יעצט אויף
פּיעטריקאָווער 62 טעל. 224-94
אונ נעהמט אָן פון 9.30 ביז 10.30 פאַרמיטאַג
און פון 4—6 נאָכמ.
ספּעצ. האַרץ־קראַנקהייטען

וואָס האָט דער „יודען־קענער" גלח מינכמייער געדרשנ'ט אין נירענבערג

ער איז ענטציקט פון „שטירמער" און יוליוס שטרייכער

נירענבערג (יט"א) דער גלח מינכמייער, וועלכער איז, ווי בעקאַנט, צוערשט אַרויסגעטרעטען געוואָרען אַלס עקספּערט מצד די אַנטיסעמיטען אין דעם בערנער פּראָצעס וועגען די „פּראָטאָקאָלען פון די זקני ציון" איז די טעג אַרויסגעטרעטען מיט אַ רעדע אויף אַ מאַסען־פערזאַמלונג אין נירענבערג. לויט דעם בעריכט פון דער „פרענקישער טאַגעסצייטונג" האָט מינכמייער ערקלערט צוו. אַנד.:

עס איז אַ גרויסע פערדינסט פון „שטירמער" און פון דעם גאַולייטער יוליוס שטרייכער, אַז ער האָט רעכטצייטיג פערשטאַנען די יודען־פראַגע און ער ווייזט אויך אָן, ווי אַזוי פטור צו ווערען פון די יודען. קיינער לעזט נישט די דאָזיגע אויפגאַבע בעסער אין דייטשלאַנד ווי דער „שטירמער". דאָס פאָלק ווערט דורך דער דאָזיגער צייטונג אויפגעמונטערט און דעריבער טאָר די דאָזיגע צייטונג ביי קיינעם נישט פעהלען, ווער עס טראַכט אַנדערש, האָט נאָך גאָרנישט בעגריפען די יודען־פראַגע".

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל־גאַס 19, טעל. 125-17
נעמט אָן פון 1—2 און פון 4—6 נאָכמ.

לעבעדיגע בוימער פון אברהם אבינוס צייטן

(וואונדער פון דער וועלט)

פון ל. באַראַדוליך

די ביבעל דערצעהלט, אז אַמאָל, מיט אַ סך יאָהרען צוריק, כמעט אין אָנהויב פון די צייטען, האָט פון אור כשדים עמיגרירט אַ מאַן מיט'ן נאָמען אברם און זיך בעזעצט אין לאַנד כנען. אין דעם נייעם לאַנד איז זיין נאָמען אויסגעצויגען געוואָרען אין אברהם — און פון איהם אייגענטליך הויבט זיך אָן די געשיכטע פון יודישען פאָלק.

דאָס איז געווען לאַנג צוריק, מען רעכענט, אַז זינט דאַן זענען פאַריבער פיר טויזענד יאָהר. קיין מעטריקעס, אַ חוץ דעם, וואָס עס איז פערשריבען אין דער ביבעל, האָט ער נישט איבערגעלאָזען, און קיין לעבעדיגע עדות פון יענער עפּאָכע זענען נישט געבליבען. אַלץ וואָס עס האָט דאַן געלעבט איז שוין לאַנג אויסגעשטאָרבען.

אָבער איין לעבעדיגער עדות פון יענער צייט איז דאָך געבליבען לעבען, דער דאָזיגער עדות איז אַ בוים, וואָס לעבט נאָך ביז היינטיגען טאָג ערגעץ אין קאַליפאָרניע. אמת, דער עדות איז אַ שטומער. פרעגט איהם עפּעס וועגען אברהם אבינו, וועט ער אייך קיין וואָרט נישט ענטפערן, אָבער אַ יחוס'דיגער עדות איז ער דאָך. פאַרט דער איינציגער לעבעדיגער אָרגאַניזם, וואָס האָט דאַן געלעבט און איז זיכער געבוירען געוואָרען פאַר אברהם אבינו.

דער נאָמען פון דעם בוים איז „גענעראַל שערמאַן", און ער בעלאַנגט צו דער משפחה בוימער בעוואוסט אַלס סעקויאַ, און געפינט זיך אין דעם אַזוי גערופענעם סעקויאַ נאַציאָנאַלען פּאַרק ערגעץ האַלב וועג צווישען סאַן פראַנציסקאָ און לאָס אַנדזשעלעס, נאָר אַביסעל אָן אַ זייט נעהנטער צו מזרח.

אין יענעם נאַציאָנאַלען פּאַרק געפינען זיך עטליכע הונדערט בוימער פון אָט דעם מין. אַמאָל, מיט טויזענדער יאָהרען צוריק, איז דאָרטען געווען אַ ריזיגער וואַלד פון אָט דעם מין בוימער, אָבער פאַר דער צייט זענען זיי אויסגעשטאָרבען, איינציגע זענען צעשפּליטערט אָדער אונטערגעצונדען געוואָרען פון בליצען; אַנדערע זענען מיט'ן וואָרצעל אַרויסגעריסען געוואָרען פון דער ערד; נאָך אַנדערע זענען פערברענט געוואָרען צוליב דער שולד פון מענשען — פריהער פון אינדיאַנער און דערנאָך פון ווייסע, און נאָך אַנדערע זענען קראַנק געוואָרען און געשטאָרבען אויף אַ נאַטירליכען אופן, ווי עס טרעפט מיט אַלע לעבעדיגע אָרגאַניזמען, זענען פון דעם גאַנצען וואַלד געבליבען בלויז עטליכע הונדערט שטיק — די איינציגע [illegible] פון זייער מין אין דער גאַנצער וועלט. האָט די פעדעראַלע רעגירונג אָפּגעצוימט דעם וואַלד און איהם ערקלערט אַלס אַ נאַציאָנאַלען פּאַרק. דעם אַריינגאַנג איז אָפען פאַר אַלעמען אַלע מאָל. מען מעג דאָרטען פערברענגען און קוקען און טוהן, וואָס מען וויל, מען טאָר אָבער די בוימער נישט אָנריהרען, און אין געוויסע צייטען פון יאָהר, טאָר מען דאָרטען אַפילו נישט רויכערן, כדי אויסצומיידען די געפאַהר, אַז אַ בוים זאָל זיך נישט אָנצינדען.

די בוימער אין יענעם וואַלד זענען פון פערשידענע עלטער. עס זענען פערהאַן אַזעלכע סעקויאַ בוימער, וואָס זענען בלויז עטליכע הונדערט יאָהר אַלט, און אַזעלכע, וואָס זענען טויזענדער יאָהר אַלט. איין בוים, וואָס איז אַלט געווען קאַרגע 14 הונדערט יאָהר, האָט מען צושניטען אויף שטיקער אין דער ברייט, אַזוי, אַז יעדעס שטיק איז מעהר אָדער ווייניגער קיילעכדיג אַרומגערינגעלט פון אַלע זייטען מיט זיין קאָרע, איין שטיק פון אָט דעם בוים געפינט זיך אין דעם נאַטור־היסטאָרישען מוזיי און יעדער איינער קען עס זעהן.

דער בוים איז געבוירען געוואָרען אין יאָהר 550. דער אופן, ווי אַזוי מען האָט עס אויסגערעכענט, איז אַ פּשוט'ער.

ווען מען צושניידט אַ בוים אין דער ברייט, זעהט מען, אַז ער בעשטעהט פון רינגען. דער אופן ווי אַזוי אַ בוים וואַקסט איז אַזאַ, אַז יעדען יאָהר פאָרמירט זיך אַ נייער רינג. צעהלט מען איבער וויפיל רינגען עס זענען דאָרטען פערהאַן — ווייסט מען ווי אַלט דער בוים איז.

אין יענעם נאַציאָנאַלען פּאַרק זענען פערהאַן אַ סך מערקווירדיגע בוימער, אָבער דער אינטערעסאַנטסטער פון זיי איז דער „גענעראַל שערמאַן". ער איז 274 פוס הויך, אונטען, ביי דער ערד, איז ער 37 פוס דיק, און אַ שטריק, וואָס וועט איהם אַרומנעהמען אַרום און אַרום ביי דער ערד, וועט זיין 103 פוס לאַנג. אַפילו הונדערט פוס איבער דער ערד איז ער 18 און אַ האַלב פוס דיק. דער גרעסטער צווייג זיינער איז 130 פוס לאַנג און איז מעהר ווי 7 פוס דיק, און די בלעטער זיינע ווערט געשאַצט צווישען פיר און פינף טויזענד יאָהר, כדי צו וויסען גענוי זיין עלטער, דאַרף מען איהם איבערשניידען אין דער ברייט. אָבער דאָס, פערשטעהט זיך, וועט מען נישט טאָן, ווייל ער איז זעהר ווערטפול, אויף ויפיל מען ווייסט, איז ער דער עלטסטער פון אַלע בוימער אויף דער ערד. העכערע בוימער פאַר איהם זענען פערהאַן אַ סך, אָבער נישט קיין עלטערע.

וואָס דער „גענעראַל שערמאַן" האָט איבערגעלעבט אין לויף פון זיין לאַנגען לעבען — זאָלט איהר גאָר בעסער נישט פרעגען. ער האָט אי געברענט, אי טיפע וואונדען האָט ער אויף זיינע זייטען, און דאָך לעבט ער און בליהט. נאָך מעהר, ספּעציאַליסטען האָבען אַפילו אויסגערעכענט אין וויפיל יאָהר אַרום זיינע וואונדען וועלען זיך איבערגאַנצען פערהיילן.

א מיליאנערקע וואס האט געלעבט און איז געשטארבען ווי א בעטלערקע

א געשיכטע וועגען א פרוי, וואס איז געווען א מיליאנערשע און האט געלעבט ווי א בעטלערין און געשטארבען ווי א בעטלערין!

מיר מיינען דא דער פרוי להאיזא הערלי, וואס האט א סך יאהרען געלעבט אין איהר אייגען הויז, אין ברוקלין, אבער זי האט דווקא געוואוינט אין אייב(ע)קייט, אין קארגשאפט און אין שמוץ, און איצט האט מען שוין געפונען צווישען איהרע שמאטעס 938 טויזענד דאלאר, און מען זוכט נאך, און מסתמא וועט מען נאך געפינען.

געשטארבען איז זי פון א פאפלעקסיע, באלד ווי זי איז צוריקגעקומען פון מארק. קיינער איז נישט געווען, ווען זי איז געשטארבען. און נאך עס זענען אריבער א פאר טעג און מען האט זי נישט געזעהען אין גאס, זענען שכנים געווארען פארדעכטיג. מען האט אויפגעריסען די טיר און מען האט זי געפונען ליגען אויף דער ערד א טויטע. א דאקטאר האט ערקלערט, אז זי איז שוין טויט דריי טעג.

שטעהען מענשען פאר דער מערקווירדיגער רעטעניש, וואס הייסט קארגשאפט. וואס איז דאס פאר א מין קראנקהייט, אט די קארגשאפט? וואס איז עס פאר א פסיכאלאגיע פון מענשען, וואס פארמאגען גרויסע רייכטימער און דאך מאטערן זיי זיך פון הונגער, קארגען א גראשען אויף זיך, פאר אנשטענדיגען מלבוש, פאר אנשטענדיגער וואוינונג, לעבען ווי הינט און שטארבען ווי הינט?

דוכט זיך אין אלץ זענען זיי בארמאלע מענשען, אפטמאל קלוגע מענשען, פיהרען געשעפטען, מאכען געלט. ספעציעל די פרוי בערלי איז געווען א פיינע, קלוגע פרוי. אזוי דערצעהלען איהרע שכנים. זי איז זאגאר געווען א פריינדליכע צו מענשען, אפילו צו איהרע קרעדיטארען איז זי אפט געווען פריינדליך, און דאך...

געווען איז הערלי א דייטשקע, און ווען איהר פאטער איז געשטארבען מיט א סך יאהרען צוריק, האט ער איבערגעלאזט א פיינע ירושה פאר איהר און איהרע צוויי ברידער העגרי און דזשארדוש. זי האט איהר אנגעקליבען א פערמעגען, אבער זי איז געווען קארג ווי דער טויט.

און מערקווירדיג ווי פערשידען עס קענען זיין די כאראקטערען פון קינדער פון די זעלבע עלטערען, אזוי ווי זי, להאיזא, איז געווען קארג, אזוי איז איהר ברודער העגרי געווען פרייגעביג מיט געלד. דער אנדערער ברודער, דזשארדוש, איז געווען אויפין מיטעלוועג צווישען די צוויי: נישט אזוי קארג ווי להאיזא, אבער נישט אזוי פריי ווי העגרי.

העגרי איז געווען א לעבע-יונג, און האט זיין געלד טאקע שנעל פערלעבט, אז ער איז געבליבען אהן געלד, איז ער געווען אויף גרויסע צרות. דער צו האט ער געקריגען אן אויגען-קראנקהייט, אפשר טאקע צוליב זיין צו פרייען לעבען. פלעגט ער קומען צו זיין שוועסטער בעטען א פאר סענט אויף סיגארעטען, אבער זי האט איהם קיין פעני נישט געגעבען.

ער האט זיך זעהר געמאטערט. ער האט געהונגערט בשעת בייא דער שוועסטער זענען געלעגען הונדערטער טויזענדער. דער סוף איז געווען, אז ער איז בעגאנגען זעלבסטמארד און טאקע ביי דער שוועסטער אין הויז. ער האט איינגענומען גאז.

דער בעסטער פריינד, וואס די קארגע דייטשקע האט געהאט, איז געווען א יודישער הענדלער, הערמאן שפירא, פון ברוקלין. פאר איהם פלעגט זי אויסריידען דאס הארץ. ער האט געוואוסט פון אלע איהרע סודות, ער דערצעהלט, אז זי האט גארנישט געהאט קיין געוויסענסביסע, וואס איהר ברודער איז בעגאנגען זעלבסטמארד. און זי האט גארנישט מורא געהאט צו בלייבען וואוינען איינע אליין אין דעמזעלבען צימער, אין וועלכען דער ברודער האט, דורך איהר עגג-הארציגקייט, געמאכט א סוף צו זיין לעבען.

שפירא דערצעהלט, אז די פערשטארבענע, פלעגט איהם אלע מאל זאגען, אז זי וועט איהר פערמעגען איבערלאזען פאר צוויי קוזינעס, וואס זי האט אין דייטשלאנד. אבער ווען די צוויי קוזינעס האבען איהר געהאט געשריבען, זי זאל זיי שיקען געלד אויף א רייזע צו קומען קיין אמעריקא, האט זי זיי געשיקט פינף דאלאר.

„נאך מיין טויט, — פלעגט זי זאגען — וואלט איך געוואלט כאטש זיין צוויי מינוט דערביי און צוזעהען ווי מען וועט זיך רייסען ביי די בענער איבער מיין ירושה!” אזוי פלעגט זי זאגען און לאכען דערביי. וויפיל צוקרימטע פסיכאלאגיע עס איז דא אין די ווערטער! זי האט, הייסט עס, גאנץ גוט געוואוסט, אז נאך איהר טויט וועלען אנדערע געניסען פון איהר געלד; פונדעסטוועגען האט איהר דאס הארץ נישט דערלאזט אליין הנאה צו האבען דערפון, און זי האט נאך חוזק געמאכט פון די, וואס וועלען זיך רייסען איבער איהר פערמעגען... פארוואס נישט? פארוואס זאלען אנדערע אויך נישט וועלען האבען, בעזיצען געלד? אבער זי האט געמעגט, און אנדערע האט זי עס געהאלטען פאר אן עוולה.

מען האט געזוכט אין לעכער, שפארעס, אונטער דער פאדלאגע און מען האט אויף אזא אופן צוזאמענגעשלעפט א סומע פון איבער 938 טויזענד דאלאר!

שטרייכער פערברייטערט זיין יודענהעצערישע טעטיגקייט

בערלין. (יט"א) דאס צוויי-וואכענבלאט „דייטשע פאלקס-געזונדהייט אויס בלוט און באדען” איז אריבער אין בעזיץ פון יוליוס שטרייכער, וועלכער האט אויך גלייך פערעפענטליכט אין דער צייטשריפט א לאנגען יודען-פרעסערישען ארטיקעל. שטרייכער בעקעמפט די „פערייודישטע מעדיצין” און פרעדיגט „נאטירליכע היילמעטאדען”.

„דער יוד — שרייבט יוליוס שטרייכער — איז די פערקערפערונג פון אומנאטירליכקייט. דער יודישער גייסט האט זיך פערווארצעלט אין דער מעדיצין און שטערט דעם צוריקקעהר צו דער נאטור”.

בערלין. (יט"א) לויט דעם בעריכט פון דער „פרענקישער טאגעסצייטונג” האט יוליוס שטרייכער אין א רעדע אויף א פערזאמלונג פון ארבייטס-פראנט אין נירענבערג ערקלערט צוו. אנד.: „אויב עס וועלען נישט ארויסגעגעבען ווערען שנעל געזעצען, וועלכע זעהען פאר שווערע שטראפען פאר אונטערהאלטען געשלעכטליכע בעציהונגען מיט יודען וועט דער גאנצער נאציאנאל-סאציאליזם געהן לאיבוד.

צום סוף איז אויף דער פערזאמלונג אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, וועלכע לויטעט: „מיר אלע פערשפרעכען היינט: 1) מיר וועלען מעהר נישט קויפען ביי יודען און מיר וועלען דערמיט בעווייזען, אז מיר זענען גוטע קריסטען, 2) מיר וועלען אבהיטען די ריינקייט פון אונזער בלוט. דייטשע מיידלעך טארען גארנישט האבען צו טון מיט יודען. אין יעדען דייטשען הויז דארף נעבען דער ביבעל זיך געפינען א בוך, וואס ענטהאלט די יסודות פון דער ראסען-לעהרע”.

Dr. med.

P. KOTOK

אינערליכע קראנקהייטען

ŻEROMSKIEGO 44, telef. 114-25

נעהמט אן פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.

נעהמט אן אין דער לעטשניצע בושצושינער 11 טעגליך פון 4–5 נאכמ.

Dr.

Wołkowyski

האט זיך איבערגעצויגען אויף

ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02

נעהמט אן אין הויט- און וועגערישע קראנקהייטען. מענער-שוואכע

נעמט אן פון 8–12 בייטאג און פון 4–9 אוועגד.

קלאנג-קינא-טעאטער

Zachęta

זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

דאפעלטער פראגראם

— I —

די גרעסטע וועלט-סענסאציע א. נ.

דער אונזיכט-בארער מענש

אין די הויפט-ראלען:

Gloria Stuart, Klaude Rajns.

— II —

דער פרייליכער פילם עסטרייכישע פראד. א. נ.

„פרינץ ארקאדיא”

דיאלאגען און לידלעך אין דער דייטשער שפראך. אין די הויפט-ראלען:

Ljana Hayd און Willy Foerst.

אנהויב פון די סעאנסען: שבת און יום-טוב 12 א זייגער. געוועגליכע טעג 4 נאכמ.

פארזיצער פון דער פראגער יודישע קהלה

ארויסגעטרעטען פון דער טשעכישער נאציאנאל-דעמאקראטישער פארטיי

פראג (יט"א) דער פרעזידענט פון דער פראגער יודישער קהלה און פארזיצער פון „פערבאנד טשעכישע יודען”, אדוו. ד"ר מאקסים רייבער איז ארויסגעטרעטען פון דער נאציאנאל-דעמאקראטישער פארטיי.

דער דאזיגער שריט זאל שטעהען אין צוזאמענהאנג מיט דער אנטי-יודישער האלטונג פון געוויסע פיהרער פון דער טשעכישער נאציאנאל-דעמאקראטישער פארטיי בעת דעם איצט שוין ליקווידירטען שטרייק אויף דעם פראגער אוניווערזיטעט.

יודישע מעדיצינישע פארשערין פון דייטשלאנד אויפגענומען דורך מוסאליני'ן

רוים (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט דער ערעפענונג פון דעם גרויסען מעדיצינישען אינסטיטוט „בעניטא מוסאליני” אין רוים האט די איטאליענישע רעגירונג איינגעלאדען קיין רוים א ריי בעריהמטע געלעהרטע פון פערשידענע לענדער.

נעבען די בעדייטענדסטע אויסלענדישע געלעהרטע האט מוסאליני אויפגענומען אויך די יודישע פארשערין, געוו. דירעקטארין פון דעם באקטעריאלאגישען אינסטיטוט אין מאאביט-שפיטאל, פרוי לידיא ראבינאוויטש-קעמפנער.

די זינדיגע

דראמאטישע פאסירונג איז דעם לעבען פון א מוטער און טאכטער

פון ב. י. גאלדשטיין

(5

ביי'טען האט נישט געוואוסט, אז דזשוליא איז אוועק מיט א יונגערמאן. ער איז געווען זיכער, אז מסתמא, איז זי ערגעץ ביי א חברטע, און ווען זי איז אין א וואך ארום צוריקגעקומען. האט ער געגלויבט דער דינסט, וועלכע האט איהם געזאגט, אז זי וויסט אפילו דעם נאמען פון דער חברטע...

פון יענעם טאג אן, ווען דזשוליא האט פערלאזט דאס הויז, האבען זיך שווערע וואלקענס אנגערוקט אויף ביי'טען קאהנ'ס היים. בעלא האט וויניג גערעדט צו בייטענ'ען און דזשוליא האט איהם איבגעאנצען אויסגעמיטען... אויסגעפיהרט האט דזשוליא: זי האט אויפגעגעבען דאס לערנען און געלעבט א גוטען טאג. דער פריהמארגען האט זי ארויסגעטראגען פון הויז, און די שפעטע שעה ביינאכט האט זי צוריקגעבראכט...

נישט בעלא און אדאי נישט ביי'טען האבען געוואגט מיט איהר נאך אמאל צו פיהרען א שמועס וועגען איהרע אויפפיהרונגען. ביי'טען האט געהאט א גוטע לעקציע: יענע וואך, וואס דזשוליא איז אין דער היים נישט געווען. וועט ער אזוי גיך נישט פערגעסען. פון דעמאלט אן האט א שווארצער שטריך איבערגעשניטען זיין פריידליך און ליבליך לעבען אין שטוב... בעלא איז פון דעמאלט אן ווי א פרעמדע געווארען צו איהם. נישט איינמאל האט ער בעשלאסען איבערצורעדען מיט איהר, בעטען ביי איהר ענטשולדיגונג, און צוזאגען, אז מעהר וועט ער שוין נישט זיין אזוי שטרענג צו דזשוליאן; אבער עפעס האט ער נישט געוואגט צו פערפיהרען א שמועס מיט איהר. ווען ער איז מיט איהר געזעסען ביים טיש און אלע רגע געוואלט צוגעהן צו איהר, זי ארומנעמען, עפעס זאגען, בעטען, האט איהם ווי א שווערע האנד צוגעהאלטען אויף זיין פלאץ און איהם נישט געלאזט זיך א ריהר טון...

באכ'ן עסען, ווען בעלא האט זיך שנעל אפ-געטראגען פון טיש און אריין צו זיך אין צימער, איז ער איהר באכגעגאנגען; אבער אויך דארטען איז ער געזעסען א שטומער, האט מורא געהאט אנצוהויבען.

אבער בעלא האט אויך נישט געוואלט און נישט געקאנט אנהאלטען לאנג די געדריקטע שטי-מונג און די אנגעצויגענקייט. איינמאל האט זי איהם געטראפען ליגען אויף דער סאפקע א בלאסען און א פערצווייפעלטען. זי איז צוגעקומען צו איהם, געגלעט די היבש-גרוי-געווארענע האר, און ווען ער האט א כאפ געטון איהר האנד און אנ-געהויבען צו קושען, האט זי זיך נישט געוועהרט... אין דער רגע האט בעלא דערפיהלט, אז אויף איהר האנד האט זיך א טרער אראפגעקאפעט. זי איז איהם ארויפגעפאלען אויפ'ן האלז און אין א מינוט ארום האבען ביידע אנגעהויבען צו וויינען אויפ'ן קול...

מען האט נישט גערעדט. שטומערהייט האט מען שלום-געמאכט. דאס לעבען ב"י קאהנ'ס האט זיך ביסלעכווייז צוריק אומגעקעהרט צו פריי-הערדיגען פריינדליכען און רוהיגען לעבען. ווידער האט בעלא אפגעווארט ביי'טענ'ען יעדען פארנאכט מיט איהר געוועהנליכען, זיסען שמייכעל אויפ'ן פנים, האט איהם ווי א געטרייע מאמע ארייגעקוקט אין די אויגען; און אויסגעפרעגט ווי דער טאג איז איהם געגאנגען; האט זיך געטוליעט צו איהם און צערטליך געגלעט. ער ווידער האט איהר אויס אויסדערציילט פון אלץ, וואס מיט איהם איז דעם טאג פארגעקומען, און זי איז אויסגעפרעגט, ווי אזוי זי פיהלט און ווי אזוי ביי איהר איז דער טאג פער-לאפען... מען האט גערעדט פון אלץ, אבער מען האט דזשוליא'ס נאמען זעלטען דערמאנט. נישט ער און נישט זי האבען דזשוליא'ן ארויסגעבראכט איף זייער שמועס, דזשוליא איז געווען דער שוואכער פונקט, פאר וועלכען ביידע האבען מורא געהאט און געציטערט איהם אנצורירען...

— 5. —

בעלא איז איינגאנצען א פערענדערטע געווארען. זי איז, דאכט זיך, איבער א נאכט גרוי געווארען, איהר שטערן צוקארבט און אויפ'ן פנים ביים מויל האט זיך איינגעקארבט א טיפער שניט..

זי מיידט אויס ביי'טענ'ען און קאן אין שטוב נישט איינזיצען. זי פיהלט, אז א גרויס אומגליק רוקט זיך אן אויף איהר און זי קאן דעם אומגליק נישט פערמיידען...

זי איז אזוי דערשלאגען און אזוי פערצווייפעלט אז זי האט מורא בעקומען פאר דער שטוב, אין וועלכער זי האט אזויפיל גליק גענאסען און אזוי-פיל גליקליכע יאהרען אפגעלעבט... די שטוב איז איצט פאר איהר א טורמע, זי האט דארטען קיינעם נישט, קיינעם נישט...

ביי'טען איז גוט. דער בעסטער מאן. אבער איצט האט זי מורא פאר איהם. איצט דארף זי זיך היטען פאר איהם ווי פאר א שונא... זי האט אין ערגעץ קיינעם נישט, מיט וועמען זי זאל איצט קאנען טיילען איהרע ליידען, און זי מוז אזוי נויטיג האבען עמיצען, וואס מיט איהם זאל זי זיך קא-נען דורכרעדען, אנ'עצה האלטען.

זי דערמאהנט זיך, אז מיט א ביינצעהן אהער צוואנציג יאהר צוריק איז זי געווען פונקט אזוי עלענד, פונקט אזוי פערצווייפעלט. די גאנצע וועלט איז דעמאלט אויף איהר געפאלען און עס האט זיך איהר אויסגעוויזען, אז אט וועלען זיך הימעל און ערד צונויפרוקען און זי וועט צווישען זיי דער-שטיקט ווערען אויף טויט.

זי האט דעמאלט געזוכט אנ'אויסוועג פון א ביטערער און שרעקליכער צרה און נישט געקאנט געפינען. זי האט געטראכט פון זעלבסטמארד און קיין מוט נישט געהאט אליין ארויסצורייסען ביי זיך דאס לעבען. און איצט איז אויך אזוי: זי וואלט זיך בעראפעט אנגענומען מיט מוט און א שפיי טון אויפ'ן לעבען, וואס האט איהר אזוי פיל צרות צוגעטיילט, אזוי פיל אומגליק געבראכט... אנט-לויפען פון זיך אליין! אנטלויפען פון דעם וויס-טען און עלענדען לעבען!

אך, דזשוליא, דער שרעקליכער קאשמאר, פון איהר לעבען! ווי א רויטע וואונד און אן אפענע שטעהט דאס מיידעל פאר איהר! איינגעליטען און אייביג וועט זי ליידען פון און דורך איהר. קיינמאל נישט אויסגעלייזט ווערען פון דער דאזיגען שולדער...

דזשוליא... די טאכטער ווי די מאמע...

נישט מעהר וואס די מאמע האט געטראכט פון זעלבסטמארד, ווען זי האט א פאלשען שריט געמאכט, און די טאכטער מאכט גאר א שפאס פון דעם. מיט א שמייכעל האט זי דאך מאמען דעם סוד פערטרויט.

בעלא איז בלאס געווארען פאר כעס, אבער האט גארנישט געזאגט, גארנישט געטון. אין דעם מאמענט איז פאר איהר אויפגעשטאנען יענע צייט ווען זי אליין איז געווען אין אזא לאגע, זי האט געקוקט אויף איהר קינד מיט רחמנות'דיגע אויגען, אנגעגאסען מיט טרעהרען, און אין מוח האבען אר-רומגעטאנצט פערשידענע שטיקלעך געדאנקען...

בעלא האט זיך פלוצים צוגעבויגען צו איהר קינד, האט זי ארומגענומען מיט איין ארעם און אין דער שטיל, ווי א סוד, איינגערוימט: „געוועזען ביי א דאקטאר?”

— אט דאס איז דאך די צרה — איז דזשוליא געווארען ערנסט — מיר האבען זיך צו שפעט דערמאהנט. דער דאקטאר זאגט, אז עס איז שוין דריי חדשים און עס איז א געפאהר עפעס צו טון אצינד.

בעלא האט זיך אפגעריסען פון א"ט, איז אין א ווילדע געלאפען איבערן צימער, און הערבארן אויפ'ן קול אויסגעשריגען: „וואס טוט מען מיט איהם, מיט'ן טאטען?! ער וועט עס נישט אריבער-לעבען!”

— דאס איז אויך א צרה! — האט דזשוליא מודה געווען מיט א שמייכעלע — ער איז א פעסט אנ'אנשיקעניש!

— שטיל! זאלסט נישט וואגען! איך האב מיט איהם אכצעהן יאהר אפגעלעבט און וויים, אז קיין בעסערער מענש איז נישטא! אויף איהם זאלסט נישט וואגען א ווארט צו ריעהרען... דו... ביין, מיר יא, מיר ביידע זענען אפשר נישט ווערט זיין נאר מען צו דערמאהנען. אונזערע הערצער זענען פול מיט גיהנום און ליגענס... אבער ער?...

(סוף מארגען)

ניי־ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 11 ה טבת תרצ"ה

דעצעמבער

זון-אויפגאנג 7:34
זון-אונטערגאנג 3:24

פאר אדער געגען דעם פערבאנדס-צוואנג

די גרויסע אינדוסטריע איז געגען — די קליינע און מיטעלע פאר'ן פראיעקט

(וואס) אין שייכות דערמיט, וואס א רייה אינדוסטריעלע פערבאנדען האט שוין געענטפערט אויף דער אנפראגע פון דער האנדעלס-קאמער מכוח דעם פראיעקטירטען פערבאנדס-צוואנג, האבען מיר זיך געווענדעט צו א פערוואלטונגס-מיטגליד פון פערבאנד פון די לוין-פארבערייען, וועלכע האט אונז ערטיילט פאלגענדע אינפארמאציעס.

דער פערבאנד איז וויטער א אנהענגער פון פערבאנדס-צוואנג, ווייל די ארגומענטען, וואס ווערען ארויסגערוקט דורך די געגנער פון פערבאנדס-צוואנג האבען נישט איבערצייגט די מיטגלידער פון פערבאנד. די פראגע פון צוואנג איז פאר די לוין-פארבערייען א פראגע פון עקזיסטענץ. די בעדינגונגען, וואס הערשען פון איין זייט ביי די פראדוצענטען פון די אנילין-פארבען, און ביי די לאדזער קליענטעלע פון דער אנדערער זייט, שאפען אזא לאגע, אז דער צוואנג אין דאזיגען צווייג פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע איז א נויטווענדיגקייט. דער פערבאנד האט בשעתו ארויסגעשיקט וועגען דער פראגע א מעמאריאל צום האנדעלס מיניסטער. אויף דער אנקעטע פון דער האנדעלס-קאמער, האט זיך די גאנצע קליין-אינדוסטריע ווי אויך א גרויסער טייל פון דער מיטעלער ארויסגעזאגט פאר דעם פערבאנדס-צוואנג און לויט דער מיינונג פון אונזער אינפארמאטאר, הויבט דער פערבאנד פון אפרעטורען און פארבערייען אין לאדזער קרייז זיך אויף צו וואקלען און א רייה מיטגלידער האבען זיך שוין ארויסגעזאגט פאר דעם פערבאנדס צוואנג. די ווארשאווער האנדעלס-קאמער האט אין דער אנוועזענהייט פון מיניסטער קלארנער, זיך ארויסגעזאגט פארן פערבאנדס צוואנג אין אויסנאהמס פאלען, דעסגלייכען, דער גרעסטער טייל פון האנדעל און פאמערן און פויזנער געגנד. הויפטזעכליך געגען דעם פערבאנדס צוואנג איז די גרויסע אינדוסטריע, וועלכע האט מורא, אז די קליינע און מיטעלע אינדוסטריע זאל זיך נישט ארגאניזירען און קענען מיט זיי קאנקורירען, ווי אויך צוליב דעם, וואס א רייה פירמען פון דער גרויס אינדוסטריע ארבייט אויף לויהן, וואס וואלט ביי האנדעלס צוואנג נישט געווען מעגליך.

וואהלען צו דער האנדעלס-קאמער

אין צענטראלען סוחרים-פעראיין פיעטריקאווער 10

אלס ראטמאן איז געוועהלט געווארען פרעזעס איגנאצי יאשונסקי

אין אייגענעם לאקאל פון צענטראלען סוחרים-פעראיין, פיעטריקאווער 10, איז נעכטען פארגעקומען א פערזאמלונג צו וועהלען א ראטמאן אין דער האנדעלס-קאמער, וואס איז דעם פעראיין אנערקענט געווארען דורכן האנדעלס-מיניסטער.

די פערזאמלונג עפענט פרעזעס איגנאצי יאשונסקי, וועלכער בעגריסט דעם הויפט-וואהל-קאמיסאר ה' אינזש. פיאסקאווסקי, וועלכער איז געקומען אדורכפיהרען די וואהלען, ווי ס'זעהט פאר דאס געזעץ.

דעם פארזיץ נעמט איבער דער וואהל-קאמיסאר אינזש. פיאסקאווסקי, וועלכער ערקלערט, אז דער האנדעלס-מיניסטער האט אנערקענט דעם סוחרים-פעראיין א מאנדאט צו דער האנדעלס-קאמער און היינט דארפען די וואהלען פארקומען. אלס סעקרעטארען לאדענט ער איין די ראטמענער יוסף מארגאליעס און י. מ. ביאלער און אלס סעקרעטער ה' יוזעף הירשבערג.

דאן בעט דער וואהל-קאמיסאר, אז מ'זאל אנרופען די נעמען פון קאנדידאטען. די פערזאמלונג רופט נאר ארויס איין קאנדידאט דעם פרעזעס איגנאצי יאשונסקי.

ה' מאקס גארדאן בעמערקט, אז די פערוואלטונג האט בעשלאסען ארויסצושטעלען איין קאנדידאט, דעם פרעזעס איגנאצי יאשונסקי.

קאמיסאר אינזשיניער פיאסקאווסקי פערארדענט צוצוטרעטען צו די וואהלען. ס'ווערט געוועהלט א וואהל-קאמיסיע פון די ה"ה: מאקס גארדאן, אקאוויע און בארקאווסקי. דער קאמיסאר פיאסקאווסקי צעהלט איבער די אפגעגעבענע שטימען און ס'שטעלט זיך ארויס, אז אלע אנוועזענדע האבען אפגעגעבען די שטימען פאר דער קאנדידאטור פון פרעזעס יאשונסקי. קאמיסאר פיאסקאווסקי ערקלערט דערויף, אז אלס ראטמאן צו דער האנדעלס קאמער מצד דעם צענטראלען סוחרים-פעראיין, איז געוועהלט געווארען פרעזעס יאשונסקי.

פרעזעס יאשונסקי נעמט דאן א ווארט און ערקלערט, אז ער וועט צוזאמען מיט די אנדערע צוויי ראטמענער פון צענטר. סוחרים פעראיין, אר בייטען לטובת דעם סוחרטום. נאכדעם ווי ס'ווערט אונטערגעשריבען א ענטשפרעכענדען פראטאקאל ווערט די פערזאמלונג געשלאסען.

קהלה-פערוואלטונג אנגענומען דעם בודזשעט

אין אלע דריי לעזונגען

אין פערלויף פון דער לעצטער וואך זענען פארגעקומען 3 זיצונגען פון דער קהלה-פערוואלטונג, אויף וועלכער ס'איז בעטראכט געווארען דער צוגאב-בודזשעט אויפ'ן יאהר 1935. אין אלגעמיין זענען נישטא קיין שום ענדערונגען אין פערגלייך מיטן בודזשעט פון פערגאנגענעם יאהר. דער בודזשעט איז שוין אנגענומען געווארען אין דער 2-טער און 3-טער לעזונג אויף דער אלגעמיינער סומע פון 1 מיליאן 630 טויזענד זלאטיס. ס'איז אויך אנגענומען געווארען דער צוגאב-בודזשעט אויפ'ן יאהר 1934 אויף א סומע פון 22 טויזענד זלאטיס. פון די וויכטיגסטע בעשלוסען בעת דער בודזשעט-דעבאטע זענען געווען פאלגענדע: צו קינדיגען דער גצועלשאפט „טאז" דעם אפמאך וועגען פיהרען דעם קהלהשען „זשלאבעק", ס'איז ארייגעשטעלט געווארען א סומע פון 10 טויזענד זלאטיס אויף אדורכפיהרען קאנאליזאציע אין מקוה-בנין און וועגען דעקען די סומע צו אונטערהאנדלען מיט דער „אגודה", וועלכע איז דער בעזיצער פון דעם בנין. די סומע אויף סובסידיעס איז בעשטימט געווארען אויף 65120 זלאטיס, דערביי זענען ארייגעקומען נייע פאזיציעס: נותן לחם 500 זל., פעראיין פון יודישע רעזערוויסטען — 300 זל. און אויסבילדונג פאר יודישע האנדווערקער 5000 זל.

ס'איז אויסגעוועהלט געווארען א קאמיסיע, וועלכע זאל אנפיהרען מיט דער שחיטה-אפטיילונג. די קאמיסיע פון דער עופות-שחיטה איז אויפגעפאדערט געווארען צוצושטעלען א פלאן פון איבערנעהמען די עופות-שחיטה. ס'איז ארייגעשטעלט געווארען א פאזיציע פון 6000 זלאטיס אויף צו אנגאזשירען א בעאמטען, וועלכער זאל אנפיהרען מיט'ן ניקור (?)

דאזער ריס האט פערלאנגט ארייגצוטראגען אין פראטאקאל, אז ער האט נישט אנטיילגענומען אין דער גענעראל-דיסקוסיע פון בודזשעט.

דער בודזשעט וועט איצט איבערגעהען אין דער קאמיסיע פון ראט און דאן וועט ער קומען אויף דער פלענאר-זיצונג פון קהלה-ראט.

יודיש מאריאנעטען-שפיל
„בערל-שמערל-טעאטער"
אנפיהרונג משה בראדערזאן
אין קאפע „אידעאל"
(פעטריקאווער 48)
היינט, דינסטאג — 1 פארשטעלונג 10 אווענט
דאס 1-טע פראגראם א. נ.
„אזוינס און אזעלכעס"
עס ווערען געגעבען קאריקאטורען פון: ד"ר רוויז-און-בלאט, ד"ר פלויש, אסקאר קאנסום, מאקס קאנסגל, יצחק גרינבוים, חיים ראסנער, דיר צאהל-מייסטער, לייביש פאן לאזענבערג, גרשון וואוילמאן, ר' יאמעלע מנ'ער, קאמענדאנט בערעק מײַלערעוויטש, פאניע די חזנ'טע, מאדאם אסתר טענדערא, באקס לאטהאלין, שמעריל-עט-בעריל, פיניעלע מזיק, יעקע קנאק-און, פאנגע דעפטאקובנא, וואלענטי ראדני, וואיטשע באווא די דאזארעכע.
טעקסטען: משה בראדערזאן, י. אבטהזשאנעק און ה. י. בזשוסטאווסקי, לאלקעס בעשניצט — ש. מאבאק. מוזיק ארגאניזירט: דוד בײַגעלמאן.

צוגאב-פאבאר

(2) דעם 15 דעצעמבער ה. י. וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז שטאט 1, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך שטעלען פאבאראווע פון יאהרגאנג 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נאך נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 11, 9, 8, 5, 3, 2 קאמיסאריאטען.

דעם 28 דעצעמבער וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז 2, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך אהין שטעלען די פאבאראווצעס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 14, 13, 12, 10, 7, 6, 4, 1 קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון שטאט-סטאראסטווע.

צי וועלען פערקלענערט ווערען די אפצאהלען

פאר אויסמעלדען זיך פון האנדעלס-רעגיסטער

אויף די וועכענטליכע פערזאמלונגען אין צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין, פאמארסקא 15 איז ווידער ארומגערעדט געווארען די פראגע וועגען אויסרעגיסטרירען זיך פון האנדעלס-רעגיסטער. אין פערלויף פון דער וואך וועט בעקאנט ווערען צי די קאסטען וועלען ווערען פערקלענערט. דערווייל ביים היינטיגען טאג טראגען אויס די קאסטען פאר אויסרעגיסטרירען זיך 25 ג. פון א 3-טער קאטעגאריע פאטענט, 28 ג. פון א 2-טער קאט. 25 ג. פון א 7-טער און 23 ג. פון 8-טער קאטעגאריע.

ווידערהאלונג פון א פראצעס

וועגן שמוגלען זיידענס פון דייטשלאנד

(2) נאך אנאפעלאציע אין העכסטען געריכט איז נעכטען ווידער בעטראכט געווארען דער פראצעס פון די ברידער מאיר און יחיאל ראזענבלום, וועלכע זענען בשעתו דורכן זעלבען געריכט פערמשפט געווארען פארן שמוגעל זיידענס פון דייטשלאנד צו בעצאהלען 110,000 זלאטעס יעדערער, אדער זיצען 2 יאהר אין טורמע.

דאס געריכט האט בעאויפטראגט צונויפצושטעלען א גענויעם חשבון וויפיל די מלוכה-פינאנצען האבען געליטען פון דער שמוגעל-טראנזאקציע, און אפגעלייגט דעם פראצעס אויף עטליכע טעג.

רעפרעזענטאנץ-טעאטער „ראזמאיטאשטשי" 27 ציגעל-גאס 27 טעל. 112-25.
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.
לעצטע 3 גאסטשפילן פון בערימטען יודיש-דייטשען שוישפילער און רעזשיסער
קורט קאטש
כדי צו געבען די מעגליכקייט יעדען איינעם צו זעהען קורט קאטש אין זיין רעקארד-ראלע אלס „מאנדארין וואו" ווערט געגעבען היינט, דינסטאג, 9.30 אווענד א גרויסע הנחה-פארשטעלונג אלע בילעטן איז פארטער צו 1 זל.
„מאנדארין וואו"
ענגליש-כינעזישע פיעסע אין 3 אקטען, יודיש: ס. קארן-טייער.
מאטא'ס פון „מאנדארין וואו":
..."די פערבארגענע ליבע ווערט בעסער געשעצט ווי אין חתונה-געהאטען לעבען".
..."פאר דער פרוי בלייבט נאר איבער צו ליידען און אפצווארטען דעם טויט"!
..."צי קאן דאס קליינע בארג-וואסערל מלחמה האלטען מיט דעם גרויסען ים"!

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בײַנאכט דיזשורירען: א. פאטאש פלאץ קאשטשעלני 10), א. כארעמזא (פאמארסקא 12), ע. מילער (פעטריקאווער 46), מ. עפשטיין פיעטריקאווער 225), ז. גארטשיצקי (פשעיאזד 59 אנטאניעוויטש (פאביאניצקא 50).

איבערגעפאהרען אויף טויט

א באהן-ארבייטער

(2) אויפן באהן-אפשניט ניעסלוש—מארזשיס-לאוו, קאניגער קרייז, איז דער שנעל-צוג פויזען—ווארשא איבערגעפאהרען אויף טויט דעם 38-יעהריגען באהן-ארבייטער אדאם קוזנאוויטש, וועלכער האט געארבייט ביי די שינעס.

די „שלעסער-מאנופאקטור"

זאל זיך פון ניי-יאהר אפשטעלען

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, זאל זיך די „שלעסער-מאנופאקטור" אין אזארקאוו דעם 1 יאנואר 1935 אפשטעלען, ווייל דער פאכטונגס-קאנטראקט פון דער באנקראטירטער פירמע ענדיגט זיך דעם 31 דעצעמבער ה. י.. און דער איצטיגער פאכטער פון דער פאבריק, ה. פאגעל, וואלט מסכים געווען אויף ווייטער די פאבריק צו דינגען, אבער נאר אויף געענדערטע בעדינגונגען, ווי, צום ביישפיל, אז א וועבער זאל בעדינען נישט 2 וועבשטול, ווי ביז יעצט, נאר 4.

די דאזיגע בעדינגונגען זענען נישט אנגעהמבאר, אבער קיין נייער רעפלעקטאנט אויף דער „שלעסער-מאנופאקטור" איז דערווייל נישטא, און ס'איז כמעט א זיכערע זאך, אז זי וועט זיך פון 1 יאנואר אפשטעלען.

קלאנג-קינא
„MIRAŻ"
11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16
היינט און פאלג. טעג!
פרעהליכסטער פילם פון דער נייעסטער פראדוקציע פון איצטיגען סעזאן
Flip i Flap
Laurel i Hardy
אלס
זיהן פון דער מדבר
אויסערן פראגראם:
קלאנג-צוגאבען.
בילעטען צום פרייז: III פלאץ — 54 גר., II פלאץ — 85 גר., I פלאץ — 1.09 גר.

Dr. H.Rakowski
אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
האט זיך איבערגעצויגען פון זאוואדזקא 8 אויף טראנגוטא 5, טעל. 137-34.

קאָנצעסיאָנירטע שדכנים

זיי וועלען דאַרפען פיהרען אומזאַץ־ביכער...

(א) לויט די נייע פאַרשריפטען וועלען שדכנות־ביוראָס און שדכנים מוזען אַרויסבעקומען ספּעציעלע דערלויבענישען פון דער אַדמיניסטראַטיווער מאַכט, ערשטע אינסטאַנץ (סטאַראָסטווע) אויף צו אַרבייטען אין זייער פאַך.

די אומזאַצען פון אַזעלכע ביוראָס וועלען גענוי קאָנטראָלירט ווערען, און יעדערמאָליגע טראַנזאַקציע וועט מוזען זיין איינגעשריבען אין אַ בוך, וואָס וועט דינען דער פינאַנץ־מאַכט צום שאַצען דעם אומזאַץ.

אין דעם נייעם אינדוסטריע־צווייג שטייט פאַר אַ גרויסע ענטוויקלונג...

בעגנב'עט אַ שפּייז־קאָאָפּעראַטיוו

(2) פון'ם שפּייז־אַרטיקלען קאָאָפּעראַטיוו סאָנאַצקאַ 24) האָבען גנבים אַרויסגעטראָגען אין עק פאַר אַנ'ערך 1,800 זלאָטעס סחורה און זענען פערשוואונדען.

די אויספאָרשונג איז אין גאַנג.

קראַנק געוואָרען אין געריכט

(2) דער 30־יעהריגער אברהם מאַרגוליעס (קושיושקאָ 30) איז נעכטען געשטאַנען אין געריכט, אַלס בעשולדיגטער אין שנאָררעריי.

ווען דאָס געריכט האָט איהם אַרויסגעטראָגען דעם פּסק־דין — אַ טאָג אַרעסט, האָט ער זיך אַזוי איבערגענומען, אַז ער האָט בעקומען אַנ'אַנפאַל פון די שווערע קרענק.

פּאַגאָטאָוויע האָט איהם אָפּגעשטעלט אין דער... טורמע אויף קאָפּערניקאַ.

קלאַנג־קינאָ־טעאַטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאָלגענדע טעג!
דאָפּעלטער פּראָגראַם
— I —
די גרעסטע וועלט־סענסאַציע א. נ.
דער אונזיכט־באַרער מענש
אין די הויפּט־ראָלען:
Gloria Stuart, Klaude Rajns.
— II —
דער פריליכער פילם עסטרייכישע פּראָד.
א. נ.
„פּרינץ אַרקאַדיאַ"
דיאַלאָגען און לידלעך אין דער דייטשער שפּראַך. אין די הויפּט־ראָלען:
Ljana Hayd און **Willy Foerst.**
אָנהויב פון די סעאַנסען: שבת און יום־טוב 12 אַ זייגער. געוועהנליכע טעג 4 נאָכמ.

ווילדער לעבעדיג! ווילדע פרעהליך!
אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי" (דירעקציע: דור צעלמייסטער)
לאָדזער ליבהאָבער פון דער לייכטער און פרעהליכער מוזע!
גרייט אייך אויפצונעהמען אייער לאַנג־ערוואַרטעטע טאַנצענדיגע, זינגענדיגע, פלאַם־פייערדיגע, קאַסקאַדנע סוברעטין
רעגינאַ צוקער
אין קאַרל צימבאַליסט'ס אויפפיהרונג פון דעם גרויסען נייעם מוזיקאַלישען שלאַגער
צום ערשטן מאָל — אין לאָדז! —
די קאָמעדיאַנטקע
פּרעמיערע — שוין דעם פרייטאַג, דעם 14 דעצעמבער.

מעהר ווי 42 גראָשען

טאָר מען נישט רעכענען פאַר אַ ליטער נאַפט

(2) לויט אַ פאַראָרדנונג פון דער סטאַראָסטווע ווערט איצט אין די געוועלבער אַדורכגעפיהרט אַ שטרענגע קאָנטראָלע פון די נאַפט־צענניקעס.

די שולדיגע און נעמען העכערע פּרייזען פון 42 גראָשען פאַר אַ ליטער נאַפט ווערען צוגעצויגען צו געריכטליכער פאַראַנטוואָרטליכקייט. עס דראָהט זיי אַ שטראָף — ביז 3 חדשים טורמע און געלד שטראָף ביז 3000 זלאָטעס.

אין די עולמות העליונים

האָט דער געשמאַקער „גן אידעם" אוועקגעשיקט זיין שוויגער

(2) קיין געוואַלדיגע היסטאָרישע דאַטע איז עס נישט, אָבער אַזוי איז עס געווען:

דעם 11 יוני ה. י. האָט זיך אַ געוויסער סטאַניסלאַוו קורעק (וושעראָמסקיעגאָ 95) געשלאָגען מיט זיין ווייב...

די שוויגער זיינע, אירענאַ קלימעק האָט זיך בעת מעשה אָנגענומען פאַר איהר טאָכטערס קשיוּרדע, און בעקומען דערביי אַזאַ שטויס פון איהר איידעם, אַז זי איז אַנידערגעפאַלען און צושמעטערט זיך דעם קאָפּ אין דער פּאָדלאָגע.

אין 2 וואָכען אַרום איז זי געשטאָרבען, און — נעכטען האָט קורעק בעקומען אַ פּסק־דין: אַ יאָהר טורמע.

פּרעזעס מינצבערג עהרען־מיטגליד פון קאָמיטעט „משנה חב"ד"

דער פּרעזעס פון דער יודישער קהלה אין לאָדז דעפּ. י. ל. מינצבערג איז צוגעטרעטען צום היגען קאָמיטעט אַרויסצוגעבען „משנה חבד" פון חיים יצחק בונין.

DR.
L. Czarnożył
וואוינט יעצט אויף
פּיעטריקאָווער 62 טעל. 224-94
און נעהמט אָן פון 9.30 ביז 10.30 פאַרמיטאָג און פון 4–6 נאָכמ.
ספּעצ. האַרן־קראַנקהייטען

אַ מנובל פאַר'ן געריכט

וואָס אַן אַלטער נואף קאָן זיך פערגינען...

(2) נעכטען איז ביי פערמאַכטע טירען בעהאַנדעלט געוואָרען דער פּראָצעס פון'ם 70־יעהריגען וואַלענטי זורעק, וועלכער האָט אָפּגעטון מיאוסע מעשים מיט זיינעם אַ שכנס 8־יעהריגער טעכטערל, עריקאַ פולער (ראָקיטשינער 11).

ער איז פערמשפּט געוואָרען אויף אַנדערט־האַלבען יאָהר טורמע.

ס'איז משׂעקאָווע, אַז דער 70־יאָהריגער חברה'מאַן זעהט אויס צו זיין אַ צובראָכענער שאַרבען פון אַ יאָהר הונדערט...

אונטער אַנ'אויטאָ

(א) אויף זגערזשער גאַס איז אַרונטערגעפאַלען אונטער אַנ'אויטאָ אַ געוויסער יצחק בערגער (פון יאַקובאַ 14) ביי איהם איז צובראָכען געוואָרען אַ האַנד.

פּאָגאָטאָוויע האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

נעכטיגע לוי' פון פּרעזעס פון תומכי־אורחים יוסף בעכער ז"ל

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 65 יאָהר דער חשוב'ער עסקן לטובת נויטליידענדע בכבודע פאַמיליעס, יוסף בעכער. דער פערשטאָרבענער איז געווען 8 יאָהר פּרעזעס פון פעראיין „תומכי אורחים" און ער האָט אויך געטון פיל צדקה און גמילת חסדים. ער איז געווען איינגעשריבען אין די לאָדזער וואָלטעטיגע פעראיינען און אויך ישיבות תלמוד תורות.

די פערוואַלטונג האָט גלייך אָפּגעהאַלטען אַ זיצונג און אויף דעם פאָרשלאַג פון סעקרעטאַר לייזעראָוויטש איז בעשלאָסען געוואָרען צו גרינדען אַ גמילת חסדים־קאַסע אויף צו פעראייביגען דעם נאָמען פון דעם פּרעזעס יוסף בעכער, ס'איז גלייך ביי דער זיצונג געשאַפען געוואָרען 1,000 זל.

דער פעראיין „נושאי המטה" האָט דעלע־גירט איהר פּרעזעס יוסף כושנאָוויטש, וועלכער האָט פאָראָרדענט צו טראָגען דעם נפטר פון דער שטוב ביז אויף דעם בית־עולם. דער נפטר איז גע־וואָרען אַריינגעפיהרט אין הויף פּאָמאָרסקאַ 18, ווי ס'געפינט זיך דער פעראיין „תומכי־אורחים". דאָרט האָט איהם מספּיד געווען ה' נ. זאַלץ. אויף דעם בית־עולם האָט מספּיד געווען הרב ר' הערצעל הערצשטאַרק און וויצע־פּרעזעס ה' מענדל בערגער.

אַלע בעטייליגטע אויף דער לוי' האָבען זיך מתחייב געווען צו שפּענדען אויף דער געגרינ־דעטער גמילת־חסדים־קאַסע. מיט די לוי' האָט אָנ־געפיהרט דער סעקרעטאַר פון תומכי אורחים ה' ל. לייזעראָוויטש.

גוט מאָרגען!

וואו איז דער ווינטער?...

בעקלאָגט זיך אַ יוד:

— וואָס וועט זיין מיט'ן ווינטער? וואו איז ערגיץ דער ווינטער שטעקען געבליבען?

— וואָס ווייסט איהר, פעטער, וואָס פאַר אַנ'אומגליק דאָס איז! איך רעד שוין נישט פון די סוחרים, וואָס זאָגען אַ רבנן־קדיש נאָך דעם ווינ־טער־סעזאָן, און די קוילען־סוחרים, וואָס ווערען נעבעך אַזוי „פערשוואַרצט". אַ סך, אַ סך אַנדערע יודען קלאָגען נעבעך איצט אויף דעם „קיהלען זומער".

וואָס וועלען טון די יודען, וואָס האָבען אייז־קעלערן און הלש'ן נאָך אַ פראָסטעל?

וואָס וועלען טון די אַפּטייקען מיט די מאַשטש אויף ווינטער־באַלען און מיט די וואַזעלין צו געפרוירענע הענד?

וואָס וועלען טון די יודען, וואָס פאַבריצירען אַ גאַנצען זומער אויערען־שיצערס און באַשליקעס?

וואָס וועלען טון אונזערע ווייבלעך, וואָס לעכצען אַזוי שטאַרק נאָך די זאַקאָפּאַנער בערג? ווי וועלען זיי נעהמען אַנ'אויסרייד, אַרויסצורייסען זיך פון מאַנ'ס שטייגעל?

איצט איז דאָך אַ צרה מיט די קאָנצערטען און בעלער „נאַ צעל דאָבראָטשינגי?" אין די פּאַקען־פּאַלטענס קען מען נישט געהען, ווייל ס'איז צו שווער, אין די לייכטע מאַנטלען פּאַסט נישט צו געהען, מ'קאָן דאָך נאָך מיינען, אַז זיי זענען חלילה גאָלע...

דאָס ערגסטע איז אָבער מיט מיין שכן, דעם כלל־טוער, אויף איהם איז נעבעך אַ גרויסע רחמנות; ער האָט צוגעגרייט אַ וואַרים־שטוב פאַר אָרימע קינדער. דער לאָקאַל איז ברייט, די טישען זענען געדעקט, געבער'ס זענען אויך דאָ, די „פייערליכע ערעפנונגס־רעדע" האַלט ער אין בוי־נאָר קיין פראָסט זענען נישטאָ — אַ ביטער רחמנות אויף מיין שכן, דעם כלל־טוער.

אַנ'אומגליק! איהר הערט, יודען, אַנ'אומ־גליק! וואו איז ערגיץ דער ווינטער שטעקען־געבליבען?

נאָך איין מזל האָב איך — האָט דער יוד געענדיגט, וואָס איך בין אַ יוד אַ קבצן, און מיר ליגט די גאַנצע מעשה אין דער לינקער פּאה.

אב—נעם.

GABINET KOSMETYCZNY
I. NAMIOTOWEJ
ul. Narutowicza 11 front, I piętro
przyjm.: 10–3 i 5–8.
Masaż twarzy, maquillage,
trwałe przyciemnianie
brwi i rzęs, usuwanie
brodawek oraz zbędnego
owłosienia.
Porady bezpłatne.
Ceny przystępne.

ר. איזראַעל

דער בערזען־סוחר

61

שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

ראַלף האָט לייכטער אָפּגעאָטעמט ווען ער איז אַריבער די ענגלישע גרענעץ. ער האָט זיך געפיהלט זיכער, אז איהם וועט מעהר דערוויל גאַרנישט פּאַסירען. פון דער צווייטער זייט, האָט ער געהאַט דעם איינדרוק, אז נאָך דעם ווי פּאַני וועט זיך דערוויסען וועגען דעם, אז ער איז פערשוואונדען געוואָרען וועט זי חרטה האָבען אויף דעם וואָס זי האָט זיך מיט איהם צוקריגט. ער האָט שוין איצט געהאַט די סאַטיספאַקציע דערפון, הגם קיין קאָנסעקווענצען האָט דאָס נישט געקענט האָבען.

ער איז אָנגעקומען קיין פוילען, וואו ער איז נאָך קיינמאָל נישט געווען, ער האָט די פּוילישע שפּראַך אינגאַנצען נישט געקענט און אפשר איבער־גאַנצען קיינמאָל נישט געהערט. ער האָט נאָר גע־קענט רעדען יודיש, וואָס ער האָט זיך אויסגע־לערנט אין הויז פון זיינע עלטערן. ער האָט בע־שלאָסען דאָ צו שפּילען די ראָל פון אַן ענגלישען דושענטעלמען און זיך נישט אַראָפּלאָזען צו די קרייזען, צו וועלכע ס'געהערט געוויס רוט, וואָס ער וועט דאָ טון אין פוילען האָט ער נאָך אַליין נישט געוואוסט, אָבער ער האָט זיך פערלאָזען אויף זיין גליק און דורכגעטריבענקייט, אז איהם וועט זיך סוף־כל־סוף עפּעס איינגעבען און אפשר... אפשר וועט ער באַלד דאָ הייה וואָרען אויף אַן ערליכען וועג און ווערען אַן'אמת'ער דושענטעלמען. הגם אין זיין כאַראַקטער איז געלעגען דאָס שווינד־לערישע, דער שאַנטאַזש, דאָס נישט איבערקלייבען אין קיין שום מעשים, דעמאָלט ווען ער האָט געדאַרפט געלד — איז דאָך היינטער זיין בעוואוסט־זיין געווען אַ בענקשאַפט צו אַן'ערליכען לעבען, וואָס ס'האָט זיך דאָך נישט איינגעגעבען.

אַ מידער, אַ שלעפעריגער איז ער אָנגעקומען קיין לאָדז. די שטאָט האָט אויף איהם געמאַכט אַ שרעקליכען איינדרוק. נאָכדעם ווי ער האָט אָפּ־געוואוינט עטליכע צעהנדליג יאָהר אין דער גרוי־סער שטאָט לאָנדאָן, האָט ביי איהם לאָדז אויס־געזען ווי עפּיס אַ חורבה. קיין שום אינטערעסאַנטעס האָט ער אויפן ערשטן אויגענבליק נישט געזעהען. ווי ס'איז געווען האָט ער זיך אַריינגעלאָזען אין פילאָזאָפישע בעטראַכטונגען וועגען דער דאָזיגער שטאָט, אין וועלכער ס'וועט איהם געוויס אויס־קומען צו לעבען אַ לאַנגע צייט, ס'איז איהם נישט שטאַרק געפעלען געוואָרען, אָבער קיין אַנ־דער עצה האָט ער איצט נישט געהאַט. ער איז אַריין אין איינער פון די געצעהלטע טאַקסיבקעס, וועלכע זענען געשטאַנען פאַרן וואָקזאַל און זיך געהייסען אָוועקפיהרען לויט דער אַדרעס, וועלכע ער האָט געהאַט אויפגעשריבען ביי זיך. דער אָור־מאַן האָט איהם אָוועקגעפיהרט אין צענטער שטאָט אַריין און פון דאָרט ווייטער אין אַ גאַס, ווי ער האָט זיך משער געווען, איז געווען אָפּגעלעגען פון צענטער און האָט זיך אָפּגעשטעלט פאַר אַ הויכען שעהנעם בנין, וואו ס'האָט געזאָלט וואוינען רוט. ער איז אַריין אין טויער און אויסגעזוכט אין דעם אַדרעס־קעסטעל די וואוינונג פון רוט'ן. ער איז גלייך אַרויף אַהין, דעם באַגאַזש האָט ער איבער־געלאָזען ביי דער באַהן. אָנגעקלונגען אין דער טיר האָט איהם געעפענט עפּעס אַ פרעמדער מאַן, וועלכער האָט זיך שטאַרק פערוואונדערט, ווען ער האָט געזעהען אין דער טיר דעם פרעמדען, אויס־געפּראַכטעוועטען מאַן, וועלכער האָט זיך געווענדעט צו איהם מיט עפּעס אין אַ פרעמדער שפּראַך.

— איך פערשטעה נישט אייער שפּראַך האָט געזאָגט דער מאַן, וועלכער האָט געעפענט די טיר.

ראַלף ווידער האָט נישט פערשטאַנען, וואָס יענער האָט גערעדט און דעריבער האָט ער עטליכע מאָל איבערגע'חזר'ט דעם נאָמען רוט. דער מאַן האָט פערשטאַנען, אַז דעם פרעמדען האַנדעלט זיך וועגען רוט'ן און ער האָט זי אַריינגעפיהרט אין קאָרידאָר. ראַלף האָט זיך שטאַרק דערפרעהט ווען ער האָט שוין פון דערווייטענס געזעהען רוט'ן. זי איז אַריינגעקומען אין דעם האַלב־טונקעלען קאָ־רידאָר און האָט ראַלפ'ן אין ערשטען מאָמענט נישט דערקענט, ערשט דאַן ווען זי האָט זיך איינגעקוקט האָט זי איהם דערקענט.

— ראַלף ראַן, האָט זי אויסגעשריגען, „האָ דו ביזט דו?" וואָס מאַכסטו? ווי אַזוי קומסטו אַהער?

— דו זעהסט דאָך, רוט. איך בין דאָ, ווי אַזוי? פּשוט מיט דער באַהן, צוליב וואָס איך האָב פער־לאָזען לאָנדאָן און נאָך וואָס איך בין דאָ אַהער־געקומען, וועגען דעם וועלען מיר נאָך רעדען.

— אַהאַ. ראַלף, האָט רוט איהם אָנגענומען פאַר בייזע הענט, איך געדענק גוט, איך געהער... ווען איך האָב דיר ביים אָוועקפאָהרען געזאָגט:

— ווען דו וועסט זיין אין אַ צרה, קענסט ... צו מיר קומען און קענסט רעכענען אויף מיי... הילף. איך האָב דיר דאָס געשריבען אין עטליכ... בריף, אָבער דו האָסט נישט געענטפערט, אפשי... ביזט דו געריכט, ס'האָט דיר נישט געפּאַסט ... קאָרעספּאָנדירען מיט מיר, אזא דושענטעלמען? א... געבילדעטער מענש? אָבער זאָג מיר פאַרוואָס האָס... דו מיר נישט געשריבען, אז דו קומסט אַהער ... פאָהרען, איך וואָלט דיר צוגעגרייט אַ קבלה־פּני... ווי אַזוי ס'פּאַסט פאַר דיר.

ראַלף האָט אין ערשטען מאָמענט נישט פער... שטאַנען, צי איז רוט באמת אזוי דערפרעהט ... וואָרען מיט זיין וויזיט, צי זי רעדט דאָס אַל... מיט איראָניע.

— איך האָב דיר נישט געשריבען וועגען מ... קומען דערפאַר, ווייל אַ האַלבע שעה פאַר דעם ... איך האָב זיך אַריינגעזעצט אין צוג האָב איך נאָ... נישט געוואוסט, אַז איך פאָהר צו דיר.

— נו, נעהם זיך נישט איבער דערמיט, א... בין דיר זיכער מוחל, זיי מיין גאַסט און פיה... זיך אַזוי ווי ביי זיך אינדערהיים.

ערשט איצט האָט זיך ראַלף איבערצייגט, א... רוט מיינט דאָס ערנסט און דאָס האָט איהם שטאַרק געפרעהט. ער וועט זיך אין די ערשטע צייטען האָבען אויף אימיצען צו שטיצען.

רוט האָט פאָרגעשטעלט דעם מאַן, וועלכע... איז געווען אין שטוב.

— מיין פריינד קרימסקי, האָט זי געזאָגט אויף ענגליש, איך האָב גאָר פערגעסען, אז ... הערען וועלען זיך נישט קענען פערשטענדיגען ווייל נישט איהר פערשטעהט ענגליש און נישט איהר קענט פויליש.

(פאָרטזעצונג קומט)

זעלבסטמאָרדען

(2) נעכטען, האַלב 2 בייטאָג האָט זיך אויפ געהאַנגען אין איהר וואוינונג די 20-יעהריגע פאַבריקס-אַרבייטערין, מאַריאַנא כיצקע. מען האָט זי אין אַ האָפנונגסלאָזען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאַל.

די סיבה פונם זעלבסטמאָרד איז דערווייל נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען.

* * *

(2) אויף 11 ליסטאָפּאַדאַ 74 האָט זיך נעכ-טען געסם'ט מיט יאָדינע און סובלימאַט אַ געוויזער הענריק קאָוואַלעווסקי. אין אַ האָפנונגסלאָזען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאַל.

די סיבה פונם זעלבסטמאָרד — דאָס ווייב, וואָס האָט איהם געמאַכט פאָרוואורפען, הלמאי ער איז געקומען אַ שיכור'ער אהיים.

לעצטע 3 גאַסטשפּילען פון קורט קאַטש

דער יודיש-דייטשער שוישפּילער אין רעזשי-סער קורט קאַטש פערענדיגט סוף פון דער היינטיגער וואָך זיינע גאַסטשפּילען אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי‟ וואו ער האָט געשפּילט אין משך פון 4 וואָכען מיט גרויס ערפאָלג.

היינט ווערט געגעבען מיט קורט קאַטש אין דער טיטול-ראָלע די זעהר אויסגעצייכענטע סענסאַציאָנעלע ענגליש-כינעזישע פּיעסע „מאַנדאַרין וואו‟.

רעגינא צוקער אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי‟

פרייטאָג דעם 14 דעצעמבער טרעט אויף אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי‟ די באַקאַנטע סוב-רעטען רעגינאַ צוקער, וועלכע איז זעהר באַליבט ביים לאָדזשער טעאַטער עולם.

צו איהר ערשטען אויפטריט ווערט צוגע-גרייט די מעלאָדישע פּיעסע „די קאָמעדיאַנטקע‟ מיט רעגינאַ צוקער אין דער טיטול-ראָלע.

פון דער לאָדזשער בערזע

באַנק פּאָלסקי	—	—	—	94.00
3 פּראָצענטיגע	בודאָוולאַנע		—	45.50
4 „	דאָלאַרובקאַ		—	53.00
7 „	סטאַביליזאַציע	(אמ.)		68.50
5 „	וואַרשאַווער	פ.-ב.	1934	59.38
5 „	לאָדזשער	„		51.50
ענגלישער פונט	—	—	—	26.25
גאָלאַר אָפּיצ.	5.30,25	נישט אָפּיצ.	—	5.27
גאָלד-דאָלאַר	—	—	—	89.150
גאָלד-רובל	—	—	—	4.59
דייטשער מאַרק	—	—	—	1.94

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07
ספּעציאַל-אַרצט פאַר מאָגען-שוואַכע-באַהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוועגר.
זונטאָג פון 9–1 פאַרמיטאָג.

ווער פערלירט דאָס רעכט אויף ריטשאַלט

אזוי ווי עס רוקט זיך אָן דער טערמין אויס צוקויפען האַנדעלס פּאַטענטען איז וויכטיג דאָס יעדער זאָל וויסען, ביי וואָסערע בעדינגונגען מען קאָן פערלירען דעם ריטשאַלט אויפ'ן יאָהר 1935.

1) אויב מען וועט אין פּאַטענט פערגרעסע-רען די צאָהל בראַנזשעס און אַרטיקלען. למשל, אויב מען האָט אַ פּאַטענט אויף מאַנופאַקטור און מען וועט צושטעלען גאַלאַנטעריע, אָדער בכלל מען וועט צו דער בראַנזשע, וואָס פיגורירט איצט אויפ'ן פּאַטענט, צושטעלען נאָך אַ נייע בראַנזשע.

2) אויב מען וועט צונעמען אַ שותף און איהם אַרויפשרייבען אויפ'ן פּאַטענט.

3) אויב מען וועט ענדערען די בראַנזשע.

4) אין געזעץ וועגען ריטשאַלט וועט זיין אַ פּונקט, אַז די פּערזאָנען, וואָס נעמען איבער אַ געוועלב מיט דער זעלבער בראַנזשע, וועלען האָבן דעם ריטשאַלט, ווי עס וואָלט אויסגעפאַלען לויט'ן אומזאַץ פון פריהערדיגען סוחר. פונדעסטוועגען איז דאָס ענדערען דעם נאָמען און פּאַטענט נישט קיין זיכערהייט, אַז מען וועט גענייסען פון ריטשאַלט. דער לייטער פון שטייער אַמט קאָן אין די פאַלען טון ווי ער פערשטעהט — ער קען אָפּנעמען דעם ריטשאַלט און ער קען איהם ווייטער לאָזען ביים נייעם אייגענטימער.

וויפיל אַרבייטער קען מען האַלטען

אין אַ מעכאַנישען וואַרשטאַט

די נייע געזעצען, וועגען פּאַטענטען און שטייערן מאַכען זעהר אַ וויכטיגע פערלייכטערונג פאַר פאַבריקאַנטען און האַנדווערקער, בנוגע דער צאָהל אַרבייטער.

אַ פאַבריק אָדער האַנדווערקער פון זעקסטע קאַטעגאָריע קען בעשעפטיגען אין אַ מעכאַנישען וואַרשטאַט פון 9 ביז 15 אַרבייטער איינשליסליך אַ חוץ די אייגענטימער און זיינע קינדער.

אַ זיבעטע קאַטעגאָריע קען בעשעפטיגען אין אַ מעכאַנישען וואַרשטאַט פון פיער ביז זיבען אַרבייטער אַ חוץ די אייגענטימער מיט זיינע קינדער.

אַ אַכטע קאַטעגאָריע קען בעשעפטיגען העכסטענס פיר אַרבייטער מיט די אייגענטימער. אויב די קינדער אַרבייטען אויך ווערען זיי גערעכענט פאַר אַרבייטער.

אַ מעכאַנישער וואַרשטאַט הייסט יעדע מאַשין, וואָס מען בענוצט צו דער אַרבייט.

די נייע פערלייכטערונג בעשטעהט דערין, וואָס אַ חוץ דער אויבענדערמאָנטער צאָהל אַרבייטער קען מען נאָך בעשעפטיגען אָהן אַ בעגרענצונג נעבען-געזעלען. מען מוז אָבער מיט יעדען לערן געזעלען האָבען אַ שריפטליכען אָבמאַך ווי פיל יאָהר ער דאַרף זיין אויף דער לעהר, וויפיל פענסיע ער בעקומט א. ד. גל.

ראַטעוועט אייער געזונד

קראַנקע אויף רופּטורעס (בראָך-קראַנקהייטען)

ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל-גומי-באַנדאַזשען פון מיין מעטאָדע העלפען ראַדיקאַל אונטער גאַראַנטיע אָהן אָפּעראַציעס פון אַלע מינים בראָך-קראַנקהייטען (רופּטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאָס אַראָפּלאָזען זיך פון מאָגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספּע-ציעלע אינדיווידועל צוגעפּאַסטע בויך-באַנדאַזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) אָרטאָפּעדישע הייל-גאָרסעטען אויף ביינער-שווינדזוכט און אַלע אַנדערע פעהלערן אָרטאָ-פּעדישע הייל-אַפּאַראַטען אויף פלאַטפוס.

ספּעציעלע איינלאַגען לויט גיפּס-מאָדעלען. אויף זשילאַסעס-גומי-זאָקען לויט מאָס. קינסטליכע הענד און פיס

ספּעציעלער אַנשטאַלט פאַר הייל-אָרטאָפּעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג

לאָדז, פּיראַמאָוויטשאַ 9 (אַלגינסקאַ)

(פּראָנט פּאַרטער), טעל. 177-09 נאָהנט פון לאָדזשער פאַבריקס-באַהנהויף

בעמערקונג: דאָס ערשיינען פון די קראַנקע איזאָונבעדינגט נויטיג. צאָהלרייכע דאַנקזאַגונגען און דאַנק-בריוו.

(אין זגערזש אויף פּלאַמאַצקאַ № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

ראַדיאָ-פּראָגראַם

דינסטאג, דעם 11-טען דעצעמבער

6,45 פריהמאָרגען-אוידיציע, 6,48 פּליטען, 6,52 גימנאַסטיק, 7,07 פּליטען, 7,50 רעקלאַמע קאָנצערט, 11,57 צייט-סיגנאַל, 12,03 ידיעות, 12,05 פּרעסע-איבערזיכט. 12,10 קאָנצערט, 12,45 אוידיציע פאַר יונגע קינדער, 1 ידיעות פון טאָג, 1,05 קאָנצערט, 3,30 עקספּאָרט-ידיעות, 3,35 בערזע, 3,45 לייכטע מוזיק, 4,45 פּ.ק.א.-קעסטעל, 5 אַלט-פּראַנצויזישע טענץ, 5,25 שפּראַכען-קעס-טעל, 5,35 געזאַנג-רעסיטאַל, 5,50 טעכנישע פּאָסט קעסטעל, 6 פּעליעטאָן, 6,10 רעפּערטואַר פון די טעאַטערן, 6,15 לייכטע מוזיק, 6,30 רעפּעראַט, 6,45 ליטעראַרישע סקיצע, 7 שלעזישע פאָלקס-לידער אין דער אויספיהרונג פון שלעז. באַהן-כאָר, 7,20 אַקטועלער שמועס, 7,30 פּליטען, 7,50 ספּאָרט ידיעות, 8 רעפּעראַט, 8,15 ליטעראַרישער אָוונד, 8,45 אָוונט ידיעות, 9 הער-שפּיל, 10 רעקלאַמע קאָנצערט, 10,15 שאַפּונגען אויף פּליטען, 10,45 פּליטען, 11 ידיעות, קאָמוניקאַטען, 11,05 טאַנץ מוזיק.

גורל פון די בעדראָהטע יודישע אימיגראַנטען אין פראַנקרייך

(ענדע פון 5-טע זייט)

באַר לאַנד. איהר שווערע ערד האָבען מיר צוגעקערט. איהרע קראַנקהייטען פעריאָגט, זי אויפגעלעבט אין אונזער אַלט-נאַציאָנאַלען גייסט. בירא בידזשאַן האָבען מיר אויך מיט ווילען און עקשנות געגעבען לעבען, אויפגעלעבט און איבהאַלט, מיר, וועלכע האַלטען פון זיך אַליין פיל ווייניגער, ווי מען האַלט פון אונז, מיר האָבען בעוויזען, אַז מיר האָבען אומעטום מיט זיך אַריינגעבראַכט מזל – ברכה. מיר קענען נישט באַר אָנפיהרען מיט בענק — ווי די וועלט האָט זיך איינגערעדט — באַר אויך אומגעהן מיט דער סאָכע. מיר האָבען איבערצייגט די וועלט, אַז מיר זענען פעהיג אויף אַ אייגען לעבען, וואו דאָס לעבען זאָל אונז נישט פאַרוואַרפען. אפשר וואָלטען מיר געפּאָדעט אָדער געבעטען נאָך אַ ווינקעלע אויפ'ן ערד-קוגל, וואו מיר זאָלען זיך קענען אַהינטון?

לאָמיר זאָגען צו דער וועלט:

— איהר קלאָגט זיך אויף אונז. איהר טענה'ט, אַז מיר מאַכען אייך קאָנקורענץ, אַז מיר עסען אייער ברויט, אַז מיר רייסען ביי אייך אַרויס דאָס ביסען פון מויל, און מיר טוען אייך אָן געבערעטע צרות, טאָ, אָדער וואַרפט אונז אַלע צוזאַמען אַריין אין וואַסער, אָדער זוכט אונז אויס נאָך אַ שטיקעל טעריטאָריע. טוט אונז ערגעץ אַהין. דאָ, ביי אייך אַלעמען, זעהט זיך אונזער אַרבייט נישט אָן. ווייל איהר ווילט נישט זי זאָל זיך אָנזעהן. איהר שרייבט עס אָפּ פון אונזער קאָנטאָ און איהר שרייבט עס צו אויף אייער קאָנטאָ, איהר לאָזט אונז אַנטוויקלען מסחרים, אינדוסטריעס, פאַכען און גלייך ווי זיי ווערען אַנטוויקעלט, זאָגט איהר צו אונז: „טראָגט זיך אָפּ! עס איז אונזערס!‟

אפשר וואָלט מען געפונען אין פראַנקרייך עפּעס אַ ווינקעל, וואו מען זאָל קענען בעזעצען יודען אויף אַזאַ אופן, ווי עס איז געטון געוואָרען אין ראַטען-פערבאַנד?

אפשר וואָלט עס געווען אַ לעזונג צו דער יודישער פראַגע אויפ'ן פראַנצויזישען באָדען?

איז די דאָזיגע איידעי אַזאַ אומדערגרייכבאַרע?

איז זי אַזאַ באַאיווע און אַזאַ קרומע?

איך גיב זי איבער צו דער עפענטליכער דיסקוסיע.

DR. MED. H. LUBICZ
פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען.
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפּפאַנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 אָוועגר
זונטאָג און יום-טוב פון 9–11 בייטאָג.
און יו"ט 9–1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרט-זאַל

Guder Bebe Szofmana
פון קינדער
דיענסט אין 33 יאָהר ביים כב

מוזיקאַלישע נאָטיצען

פראַנס עלעגאַרד

פּענאָמענאַל.

נאָך גאַר אַ יונגעטשקע, קוים 20–21 יאָהר, אין שוין אַ קלאַוויר-ווירטואָזין פון הויכען גראַד.

אין אַלץ, וואָס זי שפּילט, ברענגט זי אַריין, אויסער צאַרט-געפיהל, וואָס דומטעט פון איהר גאַנץ געשטאַלט און וועזען — אַ טיף-ערנסטע אויפפאַסונג, דורך וועלכע אַלע קאָמפּאָזיציעס בעקומען אַ הויך-מוזיקאַלישען לבוש.

די „טאָקאַטאַ‟ און „פוגאַ‟ פון באַך-טאַוזיג איז געווען אַזעלכעס, וואָס מען הערט עס זעלטען אין דער קאָמפּאָזיציע.

פריילין עלעגאַרד האָט אַנטוויקעלט אין דער „פוגאַ‟ אַזאַ בעוועגונג, ווי באַך אַליין האָט זיך דאָס פאָרגעשטעלט: די אייביגע בעוועגונג „פּערפּעטואום מאָבילע‟, עס בעוועגט זיך פון אָנהויב רוהיג, וואָס ווייטער — האַסטיגער, האַסטיגער ביז עס קומט צו דעם אויסברויז פון דער אונרוהיגער בעוועגונג זעלבסט, נאָך וועלכע די „אַרפּעדזשיאַ-אַקאָרדען (פון דעם וואָרט וועלען מיינע ליבע לעזער, וואָס שרייבען מיר בריוועלעך, אַז איך בענוץ צו ווייניג מוזיקאַלישע טערמינען אין די רעצענזיעס פון „נ. פאָלקסבלאַט‟, האָבען נחת — איז דאָס נישט קיין נחת צו לעזען אַזאַ האַרט אונפערשטענדליך וואָרט, וואָס שטעכט אויס די אויגען לעזענדיג, און גריילצט אין די אויערען הערענדיג „אַרפּעדזשיאַ‟) וואָס קלינגען אַזוי ווי אַ הייליגער אָנזאָג און רופען צוריק אַרויס דאָס גלייכגעפיהל און גלייכגעוויכט, אַז די בעוועגונג וועט נישט ווערען קאַטאַסטראָפאַל און וועט נאָכ-געהען נאָך די האַרמאָנישע געזעצען פון נאַטור און וועלט-לויף.

אין „פּאַסטאָראַלע‟ און „קאַפּריצאַ‟ פון סקאַרלאַטי-טאַוזיג האָבען די איידעלע עלעגאַרד-פינגער אַרויסגעשאַטען טרעלען און „פּאַסאַזשען‟ אַזוי ווי מען שיט אויס פּערל אויף אַ גאָלדענער טאַץ, און מערקווירדיג, דעם געניאַלען שאָפּען האָט זי אויסגעשפּילט אַלע שמערצען און ליידען ווי זעלטען אַ פּוילישער קינסטלער שפּילט אויס, ווי אַ הערליך געזונגען ליד האָט געקלינגען „אימפּראָמטו‟ פון שובערט א. א. וו. דאָס גאַנצע פּראָגראַם.

פריילין פראַנס עלעגאַרד איז שוין אַ קינסט-לערין, וועלכע מאַכט אַזאַ גרויסע און אַנגענעהמע ווירקונג, וואָס בלייבט זעהר לאַנג איינגעקריצט אין זכרון, און אַזעלכע קינסטלערינס איז די העכ-סטע פרייד צו הערען.

„הזמיר‟

דער „הזמיר‟ איז אויפ'ן בעסטען וועג פון זיין אַנטוויקלונג. דער צווייטער קאָנצערט, געווידמעט יודישער מוזיק, האָט עס בעוויזען.

אויף דער עסטראַדע איז נישט געווען קיין פּלאַץ פאַר די זינגענדיגע, און אין זאַל איז נישט געווען קיין פּלאַץ פאַר די צוהערער. ס'איז אַזוי ווי צוריקגעקעהרט די צייט פון זילבערק, שקלאַר, ברוין, קאָפף, ווען מ'איז מאַסענהאַפט געקומען הערען די „הזמיר‟-קאָנצערטען און ספּעציעל די יודישע קאָנצערטען, וועלכע זענען צום מעהרסטענס צוגענגליכער און פערשטענדליכער — פאַר'ן ברייטען עולם — ווי אָראַטאָריום-מוזיק.

אַן אָראַטאָריום איז, אמת, אַ יום-טוב פאַר אַ געזאַנג-קאָלעקטיוו, אָבער נישט רק מיט יום-טוב קאָן מען שפּייזען דאָס פאָלק, וואָס איז דער הויפּט-קאָנסומענט פון די מוזיק-פּראָדוקציעס פון „הזמיר‟.

און אַזוי, אין ענגשאַפט, שטעהענדיג צווישען פּובליקום, האָבען מיר מיט פערגעניגען געהערט 2 ספּעציפיש-יודישע קאָמפּאָזיציעס פון זילבערק'ס „הכניסיני‟ (טעקסט ביאַליק) און בעסמאַנס „שיר המכבים‟ (טעקסט פון לובאָשיצקי) אין פּראַכטפולער אויספיהרונג, געזונגען מיט אַלע ניואַנסען ווי גאָרנישט פאַרן פאָלק: ווי קינסטלער פאַר קינסטלער.

ווי ליגט דער סוד פון דעם ערפאָלג? צי אין די יודישע קינסטלעריש-געזונגענע פאָלקס-מוזיק אָדער אין דער צוציהונגס קראַפט פון דעם טאַלאַנטפולען יונגען דיריגענט ה' י. זאַקס? — אין ביידען

D-ski

איז דעם קונסט-פאָטאָגראַפישען אַטעליער
„Polonja‟
31 GDAŃSKA 31
איז איינגעאָרדענט פאַר דער ג. קונדשאַפט
אַ רעקלאַמע-חודש
6 פּאָסטקאַרטען 6
ברוין מיט אַ פּאָרטרעט
פון 4 זל. אָן
נוצט אויס די זעלטענע געלעגענהייט!
קומט און איבערצייגט אייך!
„POLONJA‟
31 גדאַנסקאַ 31

צום ערשטען מאל אין פוילען נור אין קינא „CZARY“
פאלעסטינא 1934/35 – תל=אביב

איינציגער נייעסטער קלאנג-פילם, וואס אילוסטרירט דאס איצטיגע לעבען פון די יודען אין ארץ-ישראל און די לעוואנטינישע ירידים. — רייזע נאך ארץ-ישראל אהן סערטיפיקאט און געלד. פון מארגען נור אין קינא „CZARY“

רעווי=טעאטער „BANDA“ סילינסקיעגא 124, טעל. 240-38

היינט פרעמיערע! אנהייב 7.45 און 9.45 LEO FUKS האט דעם כבוד פארצושטעלען א. נ.

„די באנדע לאכט“

אין 2 טיילען: ס'האבן אנגעשריבען: Tuwim, Hemar, Szlechter, Krystjan, Fuks i inni
מוזיק פון Leo Fuks טאנץ-מעטל פון
קינסטלערישער לייטער: Leo Fuks דעקאראציעס: Frasiak קאפעלמייסטער: Pietruszka
Irena Różyńska, Aleksander Suchcicki
פרייזן פון די פלעצער פון 75 גר. אן. — צוזאהר מיט די טראמוואיען: 4, 6, 10 און 17. — שבת און זונטאג 3 פארשטעלונגען: 5.45, 7.45 און 9.45

קלאנג=קינא CAPITOL זאוואדזקא 16

היינט פרעזענטירען מיר דאס וועלט-מייסטערווערק פון Emil Zola

„NANA“

דער נאמען איז דער סימבאל פון זינד. אין דער הויפט-ראלע: דער סאוויעטישער שטערן ANNA STEN

פאריז! בולווארן! אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבען פון PAT אנהויב 4.30 נ"מ, שבת און זונטאג 12.30 בייט., לעצטער סעאנס 10.30 דער זאל ווערט גוט געהייצט.

קליינע אנאנסען 1 זלאטי אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

נוימיג א גוטער גענעלען איך שלאסערייי זאמענהאף 4, פראנט.

איך זוך אן'ארבייטער צו א שטריק שליטען-מאשין אויף צו פאהרען מאמערן מיט גענצליך אויפענטהאלט. אפערטען צו שיקען M. Maszkowska Puck Pom., 10 Lutego 17.

לאקאלען

אבצוגעבען א פראנט=צימער מיט מעבעל און בעקוועהמליכקייטען. נארוטאוויטשא 50, 2. שטאק, וו. 5.

א פאבריקס=לאקאל אין צענטרום ביי נאוואמיעסקא מיט אלע איינריכטונגען און קאנצעסיע ביליג אבצוגעבען. צו פאהרען פיעטריקאווער 17, וו. 93 4–3 נאכמ. און פון 8–10 אוועגד.

פערשידענעס

בעסטער פאכמאן פון שניידער צודאטען, 26 יאהר אלט, פון דייטשלאנד ארויסגעטריבען, זוכט בעשעפטיגונג. צופרעגען ביי זילבערבערג, פאמארסקא

געלעגענהייטליך צו פערקויפען סוויטער-מאשין 8/70 מיט 6-ער פלאטע אין בעסטען צושטאנד. צו ערקונדיגען זיך ביי רובין, פאמארסקא 8. 17

צוליב אבפאהרען פערקויף איך מאשין אויסצוארבייטען טאשמעס. וידזעוו, נאווא-גראדזקא 33, פ. זאבארו

ס'איז פערלוירען געווארען א סעל אויף 35 זל. אויסשטעלער מאר וויטש, זאוואדזקא 17, ארדרע ש. באוויטש, צאהלבאר ד. 20/II–35. וועקסעל ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג. אבצוגעבען אויף קאמיענא 19 צו נאל

odzianka„ מאטרימאניאל-ביורא פערמיטעלט אין מאטרימאניאל - ענייז דיסקרעציע געזיכערט, לאדז, פאנסקא 144 וו. 1. ביי דער קאנטאר

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane. ...y przystępne. Narutowicza 11 ..., front. Zgłoszenia 5–6 popoł.

„Pomoc Naukowa" Śródmiej... 21, pr. of. (brama) III p. m. 17. ...fesorowie gimnazjalni, specjaliści każdego przedmiotu udzie... lekcyj uczniom, eksternom, pojedyńczo i w grupach. Umieszczają w gimnazjach. Starszym metodą skróconą. Wyjeżdżającym do Palestyny angielski i hebrajski. Ceny niskie. 5318

פאר שאכטעל=מאכער, ליגירער, בוכבינדער און דרוקערייען!
רעפאראטורען פון מעסערלעך פערשידענע מאשינען - טיילען און שווייסונגען
פיהרט אויס ביליג
J. REDER Łódź, 11/13 קאנסטאנטינער 11/13 (רוג זאכאדניא)

LABORATORJUM ANALIZ LEKARSKICH „HIGJENA"
Gdańska 31a, tel. 192-64
אפען א גאנצען טאג. נעמט אן אלערליי אנאליזן. פאר אונפערמעגליכע–ביליגערע פרייזן.

GABINET ŚWIATŁOLECZNICZY
עלעקטרישע בעשטראלונגען, קווארץ-לאמפען, סאלוקס, דיאטערמיע.
Gdańska 31a, parter, tel. 192-64

Dr. med. A. KLESZCZELSKI CHIRURG-UROLOG
ספעציאליסט פאר הארן, בלאזע און נירען-קראנקהייטען
Narutowicza 16 tel. 127-79 (Piłsudskiego 76)
נעמט אן 4 ביז 6 אוועגד.

Dr. Jakób Handzel
ספעציאליסט אין ארטאפעדיע (קראנקהייטען פון ביינער און געלענקען).
Sienkiewicza 20, tel. 141-41
נעמט אן פון 4—6 נאכמ.

Hilde Handzel
ספעציעלע ווינער הייל=גימנאסטיק פאר פערקרימונגען פון רוקען-ביין, שלעכט האלטען זיך פון קינדער.
Sienkiewicza 20, tel. 141-41.

Dr. med. S. LIEBESKIND Akuszer-Ginekolog
przeprowadził się na ul. Andrzeja 2, tel. 216-66
przyjmuje od 4–6.

Dr. med. N. Kajzer
ספעצ. פאר אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען וואוינט יעצט אויף
בושעזשינער 24 (רוג מלינארסקא)
נעמט אן פון 10–12 און פון 4–7 נ"מ לעטשניצע-פרייזען.

Dr. L. FALK
ספעצ. ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען
Nawrot 7, tel. 128-07.
עמפפאנגט פון 10–12 און פון 5–7 נ"מ

די מעכאנישע שרייפעריי „ZGODA“ א.פ.
לאדז, ציגעל=גאס 2, טעל. 134-51 (רוג פיעטריקאווער)
מאכט בעקאנט, אז זי נעמט אן צו שלייפען און שארפען אלערליי מכשירים פאר פליישערס, שניידער, איינבינדער, פריזיערס וכדומה גלישערס אז"וו
ערשטקלאסיגע אויספיהרונג! סאלידע בעהאנדלונג!
ביליגע פרייזען!

לעטשניצע פאר וועגערישע קראנקע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוועגד.
וועגערישע-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
איז טעטיג א גאנצען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

לעטשניצע פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען-גאבינעט
וועגעראלאגישעס אמבולאטאריום
פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אוונט.
וויזיט 3 זל.

Dr. HELLER
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
8 טראגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט, זונטאג פון 11–2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

Dr. med. Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקהייטען
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

Dr. Z. Henrykowski
ספעציאל-ארצט פאר וועגערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף
פיעטריקאווער 86
טעל. 143-63
נעהמט אן פון 8–11 און פון 6–9 אוונד.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע זאל.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

די לאנגיעהריגע דרוקעריי
י. גרינבערג לאדז
פילסודסקיעגא 45. טעל. 131-90.
פיהרט אויס אלע ארט דרוקארבייט ווי: בריף, רעכנונגען, קאנווער, קוויטאריושען, עטיקעטן אדרעס און חתונה-קארטען, אפישען, בראשורען.
פינקטליכע אויספיהרונג און זעהר ביליגע פרייזען.
קלעפסידרעס ווערען אין פערלויף פון 1 שעה אויסגעפערטיגט.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג. בעזונדערער ווארטע - זאל פאר פרויען.

Dr. S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער = שוואכע
פיעטריקאווער 90 טעל. 129-45
נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן.

ברוך=קראנקע!!!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם אין גאנץ פוילן בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארען.

J. Rapaport

ברוך=ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע גומי הייל-באנדאזשען פון מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזייטיגען אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאלג, די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פערעלטערטסטע פערגעגרע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד. הייל-באנדאזשען פאר צוריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אינדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנדאזשן געגען ארטא לאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!
אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די היילבארסטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מאדערנסטע ארטאפעד. הייל-גארסעטען פאר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינדזוכט, לייטונגען, פערקרימטע פיס בא קינדער און ערוואקסענע קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישסטע ארטאפעדישע שפראטען פאר שמערצליכע פלאטפוס לויט נייעם מאדעל.

אכטונג! אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.
30 יעהריגע פראקטיק. פולע גאראנטיע!
ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.
עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. ספאל. (קאסא-כאריך).
ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל=אנשטאלט אין לאדז
Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאנק

אויף דעם וועג, נאך דעם ווי איך בין באמת געראטעוועט און געזונד געווארען פון לאנגיעהריגער זעהר שווערע ברוך-ליידען און גרויסע שמערצען, פיהל איך מיך פערפליכטעט מיט פיל פרייד אויסצודריקען מיין הייסען דאנק דעם באמת וואונדערבארען און איינציגען ספעציאליסט פאר ברוך-קראנקהייטען ה' דיר. י. ראפאפארט, לאדז, וואולטשאנסקא 10, און איך ערקלער עפענטליך, אז איך בין נאר דאנק זיין גרויסע ארטאפעדישע ספעציאליטעט ווידער געווארען א פולשטענדיג געזונדער מענש און בין ווידער פעהיג צו אלער ארבייט. נאר אדאנק איהם בין איך בעפרייט געווארען פון א שווערע און געפעהרליכע אפעראציע, פאר וועלכעס איך בלייב איהם אייביג הערצליך דאנקבאר.
28/1 1934. (–) ה. גאלדשמיד לאדז, קילינסקיעגא 12.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט טראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

מעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם איגהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

מאר'ן אינהאלט און פאר מין פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע ...

נעקראלאגען – 20 גר. א מ/מ (אין דער זייט 4 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר. פערבינדונגען — 10 גר. א ווארט

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט—8 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר.	אין דער זייט	4 שפאלטען
אין טעקסט—40	—60	
נאכ'ן טעקסט—12	—18	

אויבער דער שטאנד 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען ...

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Braustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. ref. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman